

I - U V O D

Izveštaj o radu Službe za zapošljavanje HNŽ/K za 2014. godinu rađen je u skladu s članom 12. i 17. Zakona o posredovanju u zapošljavanju i socijalnoj sigurnosti nezaposlenih osoba i člank 8. Statuta Službe.

Izveštaj je namijenjen članovima Upravnog odbora Službe koji ga razmatraju i usvajaju, a po usvajanju i Federalnom zavodu za zapošljavanje.

Sa osnovnim sadržajem izvještaja upoznat će se Kantonalna vlada, odnosno odgovarajuća ministarstva. To se odnosi i na sva općinska vijeća gdje djeluju biroi Službe.

Podaci, rezultati i presjek stanja u oblasti zaposlenosti i zapošljavanja poslužit će i drugim tijelima i institucijama koje direktno ili indirektno utiču ili prate pojave i tendencije u ovom području.

Pri izradi izvještaja korišteni su vlastiti podaci središnjeg ureda Službe i njenih biroa po općinama, podaci odjela gospodarstva općinskih vijeća, podaci Porezne uprave Federacije BiH, zvanični statistički podaci, te podaci tijela i službi koja egzistiraju na ovom području.

U ovom izvještaju aktivnost Službe prezentirana je po osnovnim ustanovljenim funkcijama, objedinjenih po sektorima.

II - OPĆE NAPOMENE

Služba za zapošljavanje HNŽ/K registrovana je kod nadležnog suda kao javna ustanova, čiji su poslovi od posebnog društvenog interesa. Ti poslovi su utvrđeni Zakonom o posredovanju u zapošljavanju i socijalnoj sigurnosti nezaposlenih osoba, Odlukom o osnivanju Službe za zapošljavanje Hercegovačko-neretvanskog kantona, te Statutom Službe.

Njihov sadržaj uglavnom se odnosi na: vođenje evidencije na području zaposlenosti i zapošljavanja, informisanje nezaposlenih i drugih osoba o mogućnosti zapošljavanja, posredovanje u zapošljavanju, rješavanje prava na osnovu nezaposlenosti, posredovanje u zapošljavanju u inostranstvu i zapošljavanje stranaca, provođenje međunarodnih konvencija i međunarodnih sporazuma u području zapošljavanja, organizovanje profesionalnog usmjeravanja i stručnog osposobljavanja nezaposlenih osoba, praćenje demografskih kretanja na ovom području, te donošenje programa i planova za ostvarivanje utvrđene politike zapošljavanja, saradnju sa obrazovnim ustanovama radi usklađivanja obrazovnih programa sa kadrovskim potrebama poslodavaca.

Donošenjem zakona o posredovanju u zapošljavanju i socijalnoj sigurnosti nezaposlenih osoba došlo je do preuređenja ranijih službi zapošljavanja u Federaciji BiH, te su formirane kantonalne službe za zapošljavanje i Federalni zavod za zapošljavanje.

Služba za zapošljavanje u našem kantonu formalno je osnovana donošenjem Odluke o osnivanju Službe za zapošljavanje Hercegovačko-neretvanske županije-kantona broj: 02-01-VI-036/02 od 28.03.2002. godine («Službene novine HNŽ/HNK broj 2/02), ali je iz raznoraznih razloga praktično s radom počela 1. jula 2003. godine.

Služba djeluje na području sljedećih općina: Čapljina, Čitluk, Jablanica, Konjic, Neum, Prozor-Rama, Ravno i Stolac gdje ima svoje organizacione dijelove podružnice – biroe, te na području grada Mostara kroz dva odjeljenja.

1. Zaposlenost

Prema prikupljenim podacima na području koje pokriva Služba za zapošljavanje HNŽ-HNK, krajem 2014. godine djeluje: 271 državnih preduzeća i ustanova, 3.189 privatnih preduzeća i agencija, te 3.301 samostalnih poreskih obveznika (samostalne zanatske, trgovačke i ugostiteljske radnje, samostalni prevoznici)

koji ukupno zapošljavaju i radno angažuju 49.179 radnika.*

Ovi podaci su dobiveni od Porezne uprave Federacije BiH.

Prema podacima Statističkog zavoda Federacije BiH, krajem oktobra 2014. godine na području kantona je bilo zaposleno 49.181 radnika.

---

*

TABELA 2. – Zaposlenost krajem 2014. godine

Razlika je zanemariva, jer stupanjem na snagu Zakona o jedinstvenom sistemu registracije, kontrole i naplate doprinosa Federalni zavod za statistiku za podatke o broju zaposlenih po općinama i djelatnostima koristi bazu podataka Porezne uprave Federacije BiH.

U odnosu na prosječnu zaposlenost u 2013. godini (46.712. – Statistički zavod FBiH), u 2014. godini došlo je do rasta zaposlenih za 5,3% ili za 2.469 radnika.

Istovremeno je procijenjeno da ima 347 radnika za čijim radom je prestala potreba - radnika na "čekanju" ili radnika koji se povremeno pozivaju na posao. Broj ovih radnika je na nivou prošle godine. Kantonalno povjerenstvo za primjenu člana 143. Zakona o radu do sada je riješilo 3.458 slučajeva zaštite zaposlenika čiji radno pravni status još uvijek nije riješen. Treba istaći da su svi članovi povjerenstva za primjenu člana 143. Zakona o radu dana 11.10.2011. godine podnijeli ostavku zbog različite sudske prakse i problematike koja se javlja prilikom rješavanja po žalbama. Nakon nekoliko pokušaja povjerenstvo je imenovano polovinom 2014. godine i od tada redovno obavlja svoje poslove.

Prema podacima koji su prikupljeni u biroima Službe, u neformalnom radu (radu na "crno") angažovano je 2.865 radnika, tj. 5,8% ukupnog broja zaposlenika. Procjena je da 1/5 od ukupno zaposlenih radi na "crno". I pored pojačane aktivnosti inspekcijskih organa u ovoj godini, taj udio je značajan. Tokom 2014. godine, u našem kantonu izvršeno je 2.432 kontrola i zatečeno je 494 radnika angažovanih suprotno zakonu – rad na crno. Djelovanjem inspekcije 587 radnika je zasnovalo radni odnos, a u ostalim slučajevima je pokrenut prekršajni postupak. Djelatnosti u kojima je zabilježen najveći broj neprijavljenih radnika su tradicionalno trgovina, ugostiteljstvo i graditeljstvo. Broj zatečenih radnika „na crno“, nakon izvršenih kontrola u ovoj godini je za 85% veći nego prošle godine.

Prema procjeni ukupnog broja prisutnog stanovništva po starosti i općinama od strane Federalnog zavoda za statistiku, na dan 30.06.2014. godine na području HNŽ/HNK bilo je 224.029 stanovnika. Do 14 godina starosti bilo je 35.030, od 15 – 64 godine 150.295 i preko 65 godina 38.704 stanovnika.*

Zaposlenih ima (krajem oktobra 2014. godine) 49.181 – stopa zaposlenosti 32,7 % (za 2,9% viša od prošle godine). Broj nezaposlenih u kantonu (31.12.2014.) iznosi 33.818 – stopa 40,8 % (za 0,1% niža nego prošle godine)** dok je u Federaciji u odnosu na prošlu godinu stopa zaposlenosti viša za 1,1%, a stopa nezaposlenosti je smanjena za 0,6%.

---

*

TABELA 1. – Ukupan broj prisutnog stanovništva u 2014. godini po općinama i godinama starosti

**

TABELA 3. – Stope zaposlenosti i nezaposlenosti u HNŽ/K krajem 2014. godine

Na području kantona 1991. godine prosječan broj zaposlenih iznosio je 66.104, od toga je u privredi radilo 56.179, a u neprivredi 9.925. U desetom mjesecu 2014. godine u privredi je radilo 28.868, a u neprivredi 20.313. Iz ovih podataka je vidljiv dostignuti stepen razvoja u odnosu na prijeratno stanje, te same promjene u strukturu zaposlenosti.

Udio zaposlenih sa područja ovog kantona u ukupnoj zaposlenosti Federacije je 11%, tj. više za 0,2% nego prethodne godine, dok je udio nezaposlenih 8,6% i za 0,3% je viši nego prošle godine. Udio radno aktivnog stanovništva iznosi 9,3%. Iz priloženih tablica ta kretanja su vidljivija za karakteristične godine.

**Prosječna broj zaposlenih radnika (godišnji prosjek)
u Hercegovačko-neretvanskom kantonu**

OPIS	BROJ ZAPOSLENIH RADNIKA (godišnji prosjek)						
	1991.	2001.	2010.	2011.	2012.	2013.	X 2014.
Federacija BiH	631.020	407.199	438.949	440.747	437.331	435.113	448.001
UKUPNO HNK	66.104	45.397	44.041	44.167	45.442	46.712	49.1818
Od toga: Privreda	56.179	28.933	25.417	25.264	25.512	26.507	28.868
Neprivreda	9.925	26.591	18.624	18.903	19.930	20.205	20.313

Broj zaposlenih radnika po općinama

Općina	Broj zaposlenih						
	Prosjek 2011.	Prosjek 2012.	Prosjek 2013.	X 2014.	INDEX		
					X 2014. Prosjek 2011.	X 2014. Prosjek 2012.	X 2014. Prosjek 2013.
UKUPNO HNŽ/K	44.167	45.442	46.712	49.181	111,4	108,2	105,3
Čapljina	3.329	3.411	3.321	3.365	101,1	98,7	101,3
Čitluk	4.344	4.448	4.771	5.790	133,3	130,2	121,4
Jablanica	1.608	1.609	1.882	1.953	121,5	121,4	103,8
Konjic	4.249	4.455	4.699	4.552	107,1	102,2	96,9
Mostar	27.322	28.275	29.048	30.251	110,7	107,0	104,2
Neum	955	949	986	1.158	121,3	122,0	117,5
Prozor-Rama	1.387	1.322	1.051	1.154	83,1	87,3	109,8
Ravno	69	74	66	67	107,3	90,6	101,5
Stolac	904	899	888	891	98,6	99,1	100,3

Posmatrajući tabelu zaposlenost po djelatnostima* za period 2012. – 2014., ukupna zaposlenost raste na 108,2%. Zapaža se da i dalje broj zaposlenih osoba skoro kod svih djelatnosti bilježi rast (hotelijerstvo i ugostiteljstvo 173,4%, uslužne djelatnosti 137,2%, stručne, naučne i tehničke djelatnosti 129,6%, umjetnost, zabava i rekreacija 126,2%, administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti 119,8%, trgovina na veliko i malo 114,3%, prevoz i skladištenje 109,5%, prerađivačka industrija 109,2%, zdravstvo i socijalna pomoć 108,8 % itd.), dok je kod četiri djelatnosti zabilježen pad zaposlenosti (vađenje ruda i kamena za 54,2%, poslovanje nekretninama za 29,1%, finansijske djelatnosti i osiguranje za 7,5% i proizvodnja i snadbjevanje električnom energijom, plinom, parom i klimatizacija za 4,3%).

2. Kontakti

U 2014. godini nastavljena je ranije uspostavljena saradnja sa međunarodnim organizacijama i institucijama u cilju razmjenjivanja iskustava u radu, sagledavanja problema, izrade programa i strategija vezanih za problematiku zaposlenosti, zapošljavanja i nezaposlenosti kao i izradi konkretnih programa zapošljavanja i metoda njihove realizacije.

Pored kontakata na nivou Središnjeg ureda Službe, predstavnici međunarodnih organizacija te domaći zvaničnici su u više navrata posjećivali i organizacijske jedinice Službe, po općinama, radi uvida u njihov rad, razmjene informacija i podataka, te sagledavanja poteškoća sa kojima se susreću, kadrovskoj ekipiranosti i tehničkoj opremljenosti.

Po prirodi poslova najbogatija saradnja je ostvorena sa Federalnim zavodom za zapošljavanje, što nalaže sam način organizovanja ove oblasti u Federaciji Bosne i Hercegovine, subordinacija i koordinacija u provođenju utvrđene politike, provođenja zakona i podzakonskih akata, potreba usaglašavanja metoda i postupaka u radu, te saradnja i kontakti sa drugim službama za zapošljavanje i ustanovama na nivou Federacije BiH. Također, održano je mnogo sastanaka odgovarajućih stručnih radnika ovih institucija, obavljeno niz učestvovanja u radnim grupama, te održavana gotovo kontinuirana komunikacija u izvršavanju zajedničkih konkretnih aktivnosti.

U ovom izvještajnom periodu su, od strane Federalnog zavoda za zapošljavanje, objavljeni i javni pozivi za sufinansiranje zapošljavanja. Objavi su prethodili sastanci direktora kantonalnih službi za zapošljavanje i Federalnog zavoda za zapošljavanje, na kojima su dogovoreni uslovi javnog poziva, te način implementacije. U julu je potpisan i Aneks Sporazuma o realizaciji i finansiranju Programa sufinansiranja zapošljavanja i sufinansiranja sticanja prvog radnog iskustva.

---

*

TABELA 4. – Zaposlenost po djelatnostima u HNŽ/K

Također, na redovnim sastancima su dogovarane aktivnosti vezane za implementaciju projekta. Nadogradnja, konsolidacija i unapređenje informacionog sistema za posredovanje u zapošljavanju i socijalnoj sigurnosti nezaposlenih osoba.

U Sarajevu je, u organizaciji Ekonomskog instituta Sarajevo, početkom aprila održana Završna konferencija projekta Strategija jačanja funkcije posredovanja u javnim službama za zapošljavanje u Federaciji Bosne i Hercegovine. Na izradi Strategije radili su stručnjaci Federalnog zavoda, kantonalnih službi za zapošljavanje i Ekonomskog instituta Sarajevo. Istaknuto je kako je riječ je o dokumentu koji ukazuje na brojne slabosti javnih službi za zapošljavanje u Federaciji BiH i daje prijedloge za poboljšanje, te kao takav predstavlja osnov za reformu ove oblasti. Cilj je da na osnovu ovog dokumenta, u sedmogodišnjem periodu tranzicije, javne službe za zapošljavanje u FBiH zauzmu mjesto u društvu koje bi im omogućilo da, po uzoru na službe u svakoj naprednoj državi, ostvaruju svoju suštinsku ulogu bez nepotrebnih opterećenja. Projekt je finansirao Ured Svjetske banke u Bosni i Hercegovini preko Jedinice za implementaciju projekata socioekonomske podrške, obuke i prezapošljavanja (PIU SESER) Federalnog ministarstva rada i socijalne politike.

Udruženje za poduzetništvo i posao LiNK Mostar, u suradnji sa projektnim partnerima NVO COSPE Firenza i Institutom za mašinstvo/strojarstvo Univerziteta Džemal Bijedić Mostar, organizovao 27.02.2014. radionicu u okviru projekta „Jačanje konkurentnosti na tržištu rada kroz proces cjeloživotnog učenja”.

Tema radionice je bila Stanje na tržištu rada i usklađenost sa obrazovnim sistemom (rezultati Analize potreba na tržištu rada na području HNK) tokom koje je prezentirana analiza potrebe radne snage u Hercegovačko-neretvanskom kantonu, koja je rađena na uzorku od stotinu i jednog preduzeća u nekoliko grupa kao što su građevinarstvo, ugostiteljstvo, poljoprivreda, uljepšavanje, vaspitanje i obrazovanje, te informacione tehnologije i ostale grane privrede.

U Dubrovniku je u periodu od 04. – 06.04.2014. godine održan Startup Weekend Dubrovnik. Tokom jednog vikenda mladi budući poduzetnici su imali priliku predstaviti svoje ideje, a glasovanjem između učesnika formirali su se timovi koji su radili na razvijanju poslovnih ideja.

Timovi su dizajnirali i razvijali poslovni plan uz pomoć mentora koji su stručnjaci iz različitih područja. Pojedini timovi propituju pojedinosti poslovnog plana pri čemu im mentori ukazuju na poslovne izazove, pružaju korisne savjete i podstiču na ustrajnosti pri suočavanju s nepredviđenim problemima.

Iako su predstavnici Službe pozvani na ovaj događaj u ulozi promatrača, naše djelatnice su se uključile u sami rad, te kao članice tima osvojile 2. mjesto i osvojile nagradu SILVER Poslovnu edukaciju koju daruje Mariviam poslovna Akademija.

Uz uspostavljanje kontakata i upoznavanjem sa značajem ovakvog događaja za razvoj poduzetništva kod mladih osoba, stvoreni su preduslovi za organizovanje sličnog događanja i u našem kantonu.

Također, bili smo gosti Hrvatskom zavodu za zapošljavanje – Područni ured Dubrovnik povodom svečanog otvorenja Centra za informisanje i savjetovanje o karijeri. Specifičnost ovog Centra je izmještenost van prostorija Zavoda. S novim modelom rada koji je prilagođen potrebama pojedinaca, bit će omogućena dostupnost informacija i savjeta o cjeloživotnom profesionalnom usmjeravanju i razvoju karijere svim građanima i to prvenstveno svim učenicima osnovnih i srednjih škola, studentima, roditeljima, nezaposlenim i zaposlenim osobama, školama, fakultetima i poslodavcima.

U protekloj godini posjetili smo tri sajma zapošljavanja, i to u Zenici, Vitezu i Dubrovniku. Javna ustanova "Služba za zapošljavanje Zeničko-dobojskog županije" je u Gradskoj areni u Zenici organizirala 4. Sajam zapošljavanja. Na ovogodišnjem Sajmu je 75 poslodavaca ponudilo oko 1.300 radnih mjesta. Direktor službe zahvalio se poslodavcima koji su prepoznali kvalitetu Sajma: "Poslodavci su prepoznali priliku da na Sajmu mogu riješiti pitanje zapošljavanja novih radnika, a nezaposlene osobe imaju priliku da ostvare kontakt sa poslodavcima. Sajam je samo jedan od načina na usklađivanju rada Službe sa stvarnim potrebama za kadrovima na tržištu rada. Svako novo zapošljavanje predstavlja veliki uspjeh, a svjedoci smo ekonomske situacije koja je uzročno-posljedično vezana sa brojem zaposlenih", zaključio je.

U okviru Dana trgovine u Franšiznom centru Bosne i Hercegovine u Vitezu, pod pokroviteljstvom Službe za zapošljavanje Srednjobosanskog kantona i Organizacije sa sigurnost i saradnju (OSCE) u BiH, u junu je održan Sajam zapošljavanja. Organizovanje Sajma je rezultat Sporazuma o saradnji između Federalnog zavoda za zapošljavanje i Udruženja poslodavaca Federacije BiH koji, između ostalog, predviđa i održavanje sajмова za zapošljavanje, seminara, konferencija i okruglih stolova u vezi sa tržištem rada. U okviru Sajma održan je okrugli stol na temu „Stanje u oblasti zapošljavanja“, na kojem su predstavnici javnih službi za zapošljavanje upoznali prisutne privrednike i predstavnike lokalnih vlasti sa svojim aktivnostima. Osim toga, održane su i radionice za nezaposlene osobe u vezi sa aktivnim traženjem posla.

Sedmi sajam poslova u Dubrovniku je organizovao Hrvatski zavod za zapošljavanje, odnosno njegov Dubrovački područni ured. Na ovogodišnjem Sajmu poslova učestvovalo je oko pedesetak poslodavaca iz Hrvatske iz raznih područja i djelatnosti, kao i brojne obrazovne institucije. U aktivnostima sajma koje su se sastojale od niza radionica, okruglih stolova te multimedijalnih sadržaja učestvovali su i predstavnici iz BiH i Crne Gore pa je sajam bio međunarodnog karaktera. Djelatnici Službe za zapošljavanje HNŽ/K su doprinijeli realizaciji okruglog stola pod nazivom „Kako spriječiti i eliminirati dugotrajnu nezaposlenost mladih na tržištu rada“ sa prezentacijom Centra za informiranje, savjetovanje i obuku i njegovog doprinosa u spriječavanju visoke stope nezaposlenosti mladih.

Seminar na temu „Pisanje projektnih prijedloga za domaće i EU fondove“ održan je u organizaciji Business Educa centra za obrazovanje i poslovno savjetovanje, u periodu od 05.03.-06.03.2014. godine u Sarajevu. Glavni cilj bio je obučiti polaznike za pripremu projekata koji će biti prihvatljivi za programe, koji zadovoljavaju stroge formalne kriterije koje postavljaju investitori i donatori.

Obuku je vodio vlasnik Centra za edukaciju i obrazovanje iz Tuzle. Osim radnica Službe za zapošljavanje HNŽ/K na obuci su učestvovala i radnice Zavoda za zapošljavanje mentalno invalidne djece i omladine iz Pazarića.

Tokom dvodnevne obuke voditelj je prisutne učesnice upoznao sa pojmom projekta, planiranjem aktivnosti koje se provode projektom, finansijskim okvirom i budžetom, samom provedbom projekta, problemima koji su mogući tokom same provedbe aktivnosti, načinom pravilnog pisanja izvještaja, te ulogama koje su raspoređene među članovima tima na projektu. Seminar je uz teorijski dio sadržavao i timski rad, gdje su učesnice razrađivale vlastitu projektnu ideju i time na praktičnom primjeru usavršavale preneseno znanje. Također, kroz seminar, voditelj je predstavio par uspješnih projekata na osnovu kojih je dodatno objasnio projektnu terminologiju.

Ministarstvo Regionalnoga razvoja i fondova Europske unije Republike Hrvatske, Direkcija za Europske integracije Vijeća ministara BiH i Ministarstvo vanjskih poslova i Europskih integracija Crne Gore, organizovali su 19.05.2014. godine prvu radionicu za savjetovanje o IPA prekograničnim programima Hrvatska-BiH – Crna Gora 2014-2020. Pored ove radionice u Tivtu, radionica istog sadržaja je održana i par dana ranije u Gospiću.

Relevantna tijela u procesu programiranja predložila su prioritete budućeg programa i cilj ove radionice bio je raspraviti slijedeće tematske prioritete sa učesnicima:

- Tematski prioritet 1: Zapošljavanje, tržište rada, socijalna uključenost, zdravlje
- Tematski prioritet 2: Okoliš, klimatske promjene, prevencija rizika
- Tematski prioritet 4: Turizam, kulturna i prirodna baština
- Tematski prioritet 7: Razvoj i konkurentnost malog i srednjeg poduzetništva.

Drugi krug konsultacija, tj. radionica planiran je u julu, a javni pozivi mogu se očekivati polovinom 2015. godine.

Ukupna vrijednost programa biti će minimalno 50.000.000,00 eura, dok moguća vrijednost pojedinačnih projekata po prioritetima još nije utvrđena.

U organizaciji Sektora za razvoj kantona Ministarstva privrede HNK, 28.05.2014. godine je u prostorijama Hotela ERO održana 4. sjednica Vijeća za konkurentnost i razvoj HNŽ/K.

Pozivu za sjednicu se odazvala većina članova predstavnika kantonalnih institucija, predstavnika lokalnih zajednica i NVO-a, dok je nedostajao jedan predstavnik privrednog sektora (poslodavci) kako bi Vijeće radilo u potpunom kvorumu.

Ovu sjednicu je obilježilo nezadovoljstvo stavom Vlade HNK-a prema radu ovog Vijeća. Naime, Izvještaj o radu i Plan rada za 2014. godinu nikad nisu razmatrani od strane Vlade, iako je ta procedura zakonski propisana. Objašnjenje od strane Vlade jest da Ministarstvo finansija nikad nije dalo odobrenje na proračun predstavljen planom, koji sadrži i stavku o finansiranju razvoja MSP u iznosu od 1-6% godišnjeg proračuna na nivou kantona. U zadnje 3 godine ta stavka nije ni stavljana u proračun kantona, tj. iznosila je 0 KM.

Zajednički zaključak, odnosno prijedlog Vijeća prema Vladi, bit će taj da se ovi dokumenti obavezno uvrste na razmatranje, jer sadrže aktivnosti koje nisu ovisne o proračunu Vlade, a neke uopće ne zahtijevaju finansijska sredstva.

U periodu od 23. – 27.06. 2014. godine, u okviru projekta Aktivna kvalifikacija u oblasti turizma (AQuiT), uspješno je održana petodnevna obuka „Obučiti trenera“. Sama obuka i dodjela certifikata održana je u prostorijama Vlade Hercegovačko-neretvanske županije/kantona. Dvanaest polaznika - predstavnika hotela i turističkih agencija iz Mostara - ovom obukom, koja predstavlja prvi praktični korak u realizaciji Projekta, stekli su dodatna znanja i vještine koje će ubuduće prenositi nezaposlenim osobama. Svi polaznici obuke iskazali su veliko zadovoljstvo programom i trenerima. Istaknuli su kako će im novostečeno znanje koristiti da unaprijede svoje vještine i buduće poslovanje.

Projekt zajednički realizuju Institut za strukovno doškovanje i obuku BEST iz Beča, Zavod Papilot iz Ljubljane i Federalni zavod za zapošljavanje.

Prvi cilj AQuiT programa jeste poboljšanje vještina prosvjetnih radnika, trenera i stručnjaka za bitne predmete u oblasti stručnog obrazovanja u turističkom sektoru, te pružanje sadržaja za učenje kao i materijala za obuku.

Drugi cilj je pružanje mogućnosti nezaposlenim osobama da njihove (formalno i neformalno) stečene vještine budu priznate za rad u turističkom sektoru. Također, nezaposlenim osobama osigurava se dokaz stečenog znanja.

Druga konferencija u sklopu projekta „Koalicija za jači glas male privrede“ kojeg provodi Udruženje za poduzetništvo i posao LiNK Mostar u saradnji sa partnerima Nezavisni biro za razvoj – (NBR) Gradačac, Udruga poduzetnika i poslodavaca - (UPIP) Žepče, Centar za promociju lokalnog razvoja – (PLOD) Bihać, Udruženje drvoprerađivača – (DRVO-PD) Prijedor i Nevladinom organizacijom COSPE Italija, održana je u julu izvještajne godine. Projekt finansira Europska komisija u Bosni i Hercegovini kroz Instrument za pretprijetnu pomoć (IPA 2012), uz sufinansiranje Federalnog Ministarstva razvoja, poduzetništva i obrta, te partnera. Predstavljena su iskustva u radu i dostignuća u poboljšanju poslovnog okruženja organizacija civilnog društva, Platforma rada MSPa u kojoj su predstavljeni zahtjevi i preporuke za poboljšanje poslovnog okruženja u BiH, rezultati monitoring promjena u poslovnom okruženju, kao i preporuke za poboljšanje rada razvojnih projekata koje finansiraju strani donatori.

Svi prezentatori su istakli problem nekvalifikovane radne snage i nezadovoljstvo obrazovnim sistemom. Kako su prezentatori bili iz oba entiteta, bilo je zanimljivo čuti usporedna iskustva. Opći je dojam da je situacija u RS-u puno uređenija i povoljnija za poduzetnike, nego u FBiH. Ta prednost se većinom očituje u vremenu i jednostavnosti procesa registrovanja samostalne djelatnosti, te uvida i dostupnosti informacija o mogućnostima finansiranja.

Udruženje građana Nešto Više organizovalo je skup pod nazivom „Susreti poslodavaca i kadrova u poljoprivredi“ po prvi put u Mostaru, u prostorijama Agromediterranskog fakulteta Univerziteta Džemal Bijedić. Susret je organizovan u okviru projekta „Podrška razvoju poljoprivrede u Hercegovini“ (2013-2016) kojeg finansijski podržava USAID, a implementira UG Nešto Više. Na prvom susretu učestvovali su predstavnici 20 poslodavaca sa područja Hercegovine, 30 nezaposlenih osoba i studenata završnih godina, te predstavnici Službe za zapošljavanje HNŽ/K koji su odigrali ključnu ulogu u uspostavljanju kontakta sa

nezaposlenim osobama. Poslodavci su bili predstavnici privatnih preduzeća, obrazovnih institucija, vladinih institucija, zadruga, te udruženja i saveza udruženja, dok su učesnici koji traže posao u struci obuhvatili studente završnih godina, te osobe u rasponu od srednje stručne spreme do magistara struke. Tokom diskusije, i poslodavci i nezaposleni su govorili o poteškoćama sa kojima se susreću u svakodnevnici, ali i o pozitivnim, ohrabrujućim primjerima. Zaključeno je da postoji potreba za rad na poboljšanju postojećeg negativnog imidža poljoprivrednika i poljoprivrede uopće, te potreba za više prilika za sticanje praktičnog iskustva i daljnjeg stručnog usavršavanja kroz neformalno obrazovanje, neophodnost stalnog napredovanja i cjeloživotnog učenja.

U prostorijama Ministarstva zdravstva, rada i socijalne pomoći HNŽ/K, održan je sastanak predstavnika spomenutog ministarstva, Ministarstva prosvjete, znanosti, kulture i sporta i naše Službe sa ekspertima Vijeća Europe, predstavnicama Njemačke i Velike Britanije

Vijeće Europe je kreiralo više radnih grupa koje prikupljaju podatke te prave analize situacije više oblasti u BiH. Ovom prilikom razgovaralo se o visokoškolskom obrazovanju. Prikupljeni podaci bit će objedinjeni u izvještaj – analizu, koja će biti predana na daljnje korištenje radnoj grupi koja će napraviti smjernice i upute za dalji razvoj visokog obrazovanja u BiH.

6. Forum o zapošljavanju mladih je organizovan od strane Projekta zapošljavanja mladih (YEP) koji podržava Švicarska agencija za razvoj i suradnju (SDC), implementira njemačka kompanija GOPA, a održan je u kinu Meeting Point u Sarajevu. Forum su otvorili zamjenica ambasadora Švicarske u BiH, rukovodilac Projekta zapošljavanja mladih i direktorica "Pravo ljudski" festivala, nakon čega je prikazan dokumentarni film Pravila igre (Les règles du jeu). Predstavnici Službi razmijenili su svoja iskustva o aktivnim politikama zapošljavanja koja se odnose na zapošljavanje mladih. Potom je nastavljena diskusija u okviru World Caffee-a na teme: Kako pomoći nezaposlenima (individualno savjetovanje)?, Što sa obeshrabrenim i nemotivisanim (grupno savjetovanje)?, Što hoće mladi (kreiranje očekivanja)?.

Centar civilnih inicijativa (CCI) je organizovao panel diskusiju na temu „Jačanje funkcije posredovanja javnih službi za zapošljavanje u FBiH“ s ciljem „artikulacije i usaglašavanja stavova o načinu provođenja nužnih reformi u sektoru zapošljavanja i vezanim sektorima poput zdravstva, obrazovanja, radnih prava“. Predstavljani su dokumenti Strategija jačanja funkcije posredovanja u javnim službama za zapošljavanje u FBiH, sa naglaskom na potrebu razdvajanja evidencije nezaposlenih osoba na „aktivne“ i osobe koje su na evidenciji zbog drugih usluga koje službe nude, u cilju rasterećenja savjetodavaca i procesa posredovanja, te Četvrti izvještaj monitoringa rada javnih službi za zapošljavanje u BiH (izrađen o strane CCI). Jedna od najvažnijih poruka Četvrtog kvartalnog izvještaja je da vlasti na državnom i entitetskim nivoima koje budu formirane u narednom periodu za primarni cilj trebaju postaviti povećanje stepena zaposlenosti, tj. otvaranje novih radnih mjesta. Iz toga proističe neophodnost stvaranja povoljnijeg privrednog ambijenta, pa i reformi u uređenju i nadležnostima javnih službi za zapošljavanje.

Institut za razvoj mladih KULT pokrenuo je inicijativu „Poslovni prostor BH“, s ciljem doprinosa rješavanju sistemskih problema u sektoru zapošljavanja u BiH, prije svega neadekvatnom sistemu raspodjele budžetskih podsticaja za programe i aktivne mjere spriječavanja nezaposlenosti u BiH, te opterećenosti privrede lošim konceptom naplate poreza i visokim doprinosima na plaće radnika, što sputava ulaganja u razvoj i otvaranje novih radnih mjesta. Inicijativa „Poslovni prostor BH“ provodi se u okviru Projekta održivosti civilnog društva u Bosni i Hercegovini (CSSP), koji realizuju Centri civilnih inicijativa (CCI) i Centar za promociju civilnog društva (CPCD), a koji je podržan od Američke agencije za međunarodni razvoj (USAID) i Vlade Velike Britanije.

U okviru gore navedenog, KULT je organizovao Inicijalnu konferencija Mreže za kreiranje boljeg poslovnog ambijenta u BiH. Pozvani su predstavnici iz sektora obrazovanja, zapošljavanja, privrede, te institucija vlasti. Rad mreže je zamišljen kroz rad radnih grupa (od kojih je jedna edukacija i posredovanje), koje će se kvartalno sastajati, a komunikacija je moguća i kroz internetsku platformu u obliku foruma, koja je također predstavljena na ovoj konferenciji.

III – POSREDOVANJE U ZAPOŠLJAVANJU

1. Zapošljavanje

Tokom 2014. Služba je prikupila i objavila 738 oglasa i natječaja o slobodnim radnim mjestima za 3.087 radnika i po njima posredovala. U isto vrijeme poslodavci su Službi na osnovu formalnih prijava iskazali potrebe za 165 radnika

* radi posredovanja, što je za 38,7% manje nego prošle godine. Stiče se utisak da poslodavci traže posredovanje na ovaj način od Službe samo u prilikama kada na drugi način ne mogu doći do radnika. Ovakvom stanju je doprinijela i zakonska odredba da poslodavci nisu dužni dostavljati Službi za zapošljavanje prijave slobodnih radnih mjesta kako je to ranije bilo propisano.

Još jedan način kojim poslodavci nastoje doći po potrebnog kadra u saradnji sa Službom za zapošljavanje jest izdavanje listinga. U tom slučaju poslodavci preferiraju samostalno kontaktiranje potencijalnih kandidata, i u ovoj izvještajnoj godini 37 poslodavaca je zatražilo tu uslugu Službe.

Posmatrano po stepenu stručnog obrazovanja struktura traženih radnika od Službe izgleda ovako:

---

*

TABELA 5. – Pregled prijavljenih potreba za radnicima u 2014. po općinama

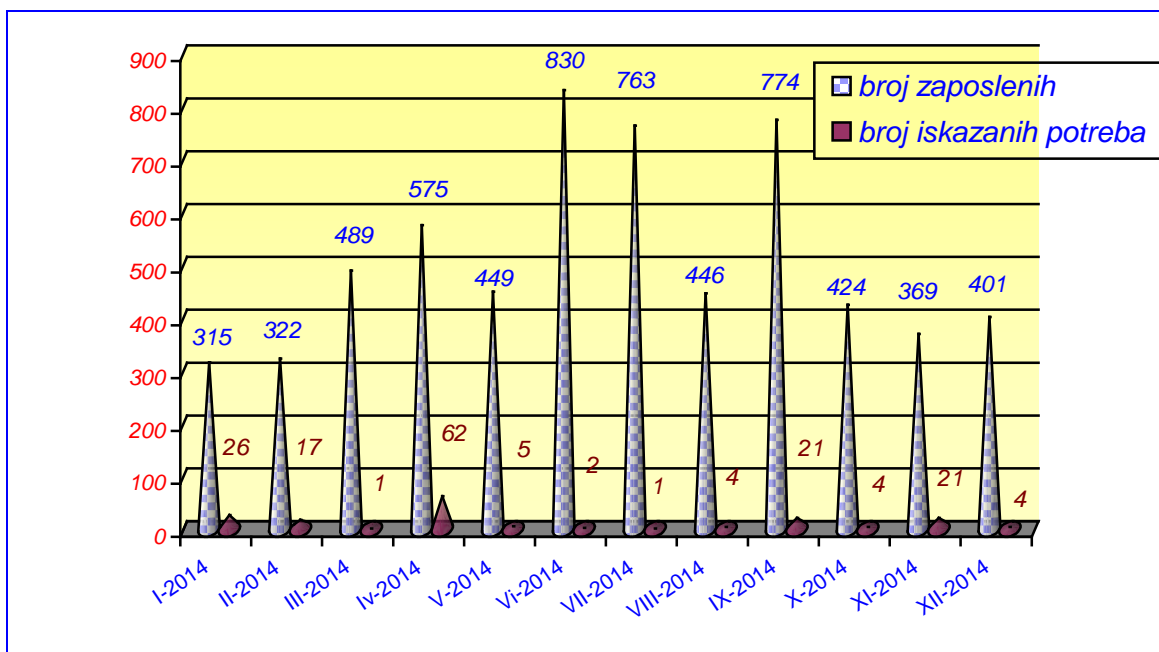
BIRO	Broj traženih radnika	Od toga:		PO STEPENU STRUČNOG OBRAZOVANJA									
		neodređ.	određeno	1	2	3	4	5	6 ₁	6 ₂	7 ₁	7 ₂	8
Čapljina	4	1	3	3	0	0	1	0	0	0	0	0	0
Čitluk	36	36	0	0	0	11	13	0	5	0	2	5	0
Jablanica	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Konjic	57	3	54	2	7	34	6	0	1	5	2	0	0
Mostar	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Neum	21	5	16	0	0	5	9	0	0	1	3	3	0
Prozor-Rama	15	14	1	0	0	10	0	0	1	0	3	1	0
Ravno	32	2	30	0	1	0	4	0	0	11	16	0	0
Stolac	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
UKUPNO	165	61	104	5	8	60	33	0	7	17	26	9	0

*

Tokom 2014. godine zaposlilo se 6.157 osoba sa evidencije.

U odnosu na 2013. godinu, to je više za 7,8 % ili više za 443 zaposlenih osoba.

Kretanje broja iskazanih potreba i ukupno zaposlenih tokom godine po mjesecima

*

TABELA 6. – Pregled broja osoba koje su se zaposlile sa evidencije u 2014. godini

Struktura zaposlenih po stepenu stručnog obrazovanja izgleda ovako:

B I R O	UKUPNO	OD TOGA ŽENA	STEPEN STRUČNOG OBRAZOVANJA									
			1	2	3	4	5	6 ₁	6 ₂	7 ₁	7 ₂	8
Čapljina	652	403	62	7	201	218	6	22	28	40	68	0
Čitluk	639	343	30	2	216	231	1	10	17	62	70	0
Jablanica	360	132	33	1	153	114	2	14	4	37	2	0
Konjic	849	392	130	0	307	139	2	13	30	112	16	0
Mostar	3.026	1.552	150	7	754	1.165	11	102	98	500	239	0
Neum	137	80	14	1	51	40	0	4	6	6	15	0
Prozor-Rama	210	88	21	1	70	49	2	8	3	27	29	0
Ravno	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Stolac	284	144	14	0	89	81	3	9	9	55	24	0
Ukupno	6.157	3.134	454	19	1.841	2.137	27	182	195	839	463	0

U strukturi novozaposlenih žena je 3.134 ili 50,9 %.

Tokom izvještajne godine poslodavci su Službi dostavili 5.773 prijava o prestanku radnog odnosa, što je u odnosu na prošlu godinu više za 10,3%.

2.821 prijava odnosi se na žene ili 48,9%.

Pregled prestanak radnog odnosa po općinama izgleda ovako:

B I R O	UKUPNO	ŽENA	STEPEN STRUČNOG OBRAZOVANJA									
			1	2	3	4	5	6 ₁	6 ₂	7 ₁	7 ₂	8
Čapljina	681	354	85	11	242	238	8	18	14	41	24	0
Čitluk	533	308	33	1	202	193	0	7	7	55	35	0
Jablanica	378	127	56	2	152	100	2	9	6	46	5	0
Konjic	768	310	164	2	292	211	8	12	7	66	6	0
Mostar	2.818	1.434	225	5	775	1.167	10	109	49	373	105	0
Neum	138	69	15	0	63	39	0	4	4	6	7	0
Prozor-Rama	225	105	54	3	76	56	3	7	0	15	11	0
Ravno	3	0	0	0	0	3	0	0	0	0	0	0
Stolac	229	114	24	0	81	66	4	4	3	36	11	0
Ukupno	5.773	2.821	656	24	1.883	2.073	35	170	90	638	204	0

Održavani su redovni kontakti sa podružnicama-biroima u cilju međumjesnog posredovanja na zahtjeve poslodavaca koji svoje zahtjeve za radnom snagom ne mogu zadovoljiti na području biroa na kojoj obavljaju svoju djelatnost. Služba je po takvim zahtjevima davala razne podatke, preglede nezaposlenih osoba za različita zanimanja kao i druge informacije potrebne za zadovoljenje potreba poslodavca za radnom snagom.

U okviru međudržavnog posredovanja, Služba održava redovne kontakte i razmjenjuje informacije sa Agencijom za rad i zapošljavanje BiH u vezi zapošljavanja u inostranstvu.

Posredovanje za zapošljavanje u Republici Sloveniji se odvija na osnovu Operativnog protokola za zapošljavanje u Republici Sloveniji. S tim u vezi, Služba je objavila 10 oglasa za poslodavce iz Slovenije sa ukupno 21 slobodnim radnim mjestom. Agencija za rad i zapošljavanje nam je dostavila informaciju o zapošljavanju 4 osobe sa područja Hercegovačko-neretvanskog kantona u Republici Sloveniji u izvještajnoj godini.

Na osnovu dogovora o posredovanju pri zapošljavanju radnika iz Bosne i Hercegovine u SR Njemačkoj, u prvoj polovici 2013. godine objavljen je javni poziv za zapošljavanje radnika za zdravstvenu njegu u SR Njemačkoj. U 2014. godini, za zapošljavanje u SR Njemačkoj putem ovog javnog poziva, prijavilo se 7, a Ugovore o radu zaključilo je 15 osoba iz Hercegovačko-neretvanskog kantona.

U 2014. godini Službi se obratio poslodavac iz Njemačke, Marion's Ambulante Krankenpflege, sa zahtjevom za posredovanje u zapošljavanju medicinskog osoblja na osnovu dogovora o posredovanju pri zapošljavanju radnika iz BiH u SR Njemačkoj. Služba za zapošljavanje je i ranije posredovala za istog poslodavca, što je rezultiralo zapošljavanjem određenog broja medicinskih radnika sa područja kantona. U skladu sa nadležnostima o svemu je obaviještena Agencija za rad i zapošljavanje BiH. Posredstvom biroa Službe obaviješteni su odgovarajući kandidati, a informacija o dolasku predstavnika poslodavca iz Njemačke je objavljena i na službenoj stranici Službe za zapošljavanje HNŽ/K. Grupnoj prezentaciji koju su održali predstavnici Službe i predstavnici poslodavca Marion's Ambulante Krankenpflege u prostorijama Službe za zapošljavanje, odazvalo se oko 30 kandidata. Tom prilikom su detaljno izloženi kriteriji koje je neophodno zadovoljiti od strane kandidata, kao i uslovi zapošljavanja koje nudi poslodavac. Konačnim individualnim razgovorima pristupilo je 20 kandidata, a njih 9 koji su u potpunosti zadovoljavali kriterije, su dobili i dvojezični ugovor od poslodavca. Eventualno zapošljavanje selekcioniranih kandidata izvršit će se po proceduri zapošljavanja kod poznatog poslodavca prema uputama Agencije za rad i zapošljavanje BiH. Konačan ishod ovog posredovanja će biti poznat naknadno, kroz izvještaje o zapošljavanju domaće radne snage u inostranstvu koje nam periodično dostavlja Agencija za rad i zapošljavanje BiH.

Krajem 2013. i početkom 2014. godine, Služba je učestvovala u realizaciji Programa ferijalnog rada studenata iz BiH u SR Njemačkoj. Nositelj aktivnosti ovog programa je Agencija za rad i zapošljavanje BiH. U saradnji sa Sveučilištem

i Univerzitetom u Mostaru, Služba je pružila savjetodavnu i tehničku pomoć studentima u apliciranju na ovaj program. Nakon testiranja poznavanja njemačkog jezika, 11 studenata iz našeg kantona je zadovoljilo kriterije i njihovi podaci su prosljeđeni u Centralni ured za posredovanje u zapošljavanju stručne radne snage iz inostranstva (ZAV) Savezne agencije za rad SR Njemačke. Krajem 2014. godine objavljen je i javni poziv za Program ferijalnog rada koji će se realizovati u 2015. godini.

U cilju praćenja odobrenih sredstava za sufinansiranje zapošljavanja, podružnice – biroi su redovno dostavljali izvještaje o poštivanju preuzetih obaveza po osnovu odobrenih sredstava, na osnovu kojih su preduzimate daljnje radnje predviđene ugovorom.

Redovno su dostavljani razni podaci nadležnim institucijama kantona, općina kao i međunarodnim organizacijama koje se bave problematikom zapošljavanja.

2. Aktivne mjere u zapošljavanju

Aktivne mjere u zapošljavanju u 2014. godini su se provodile u skladu sa usvojenim Programom rada Službe za 2014. godinu, a sve u skladu sa dinamikom priljeva i raspoloživosti finansijskih sredstava.

Nepovoljna socioekonomska situacija u zemlji se odrazila i na poslovanje Službe za zapošljavanje HNŽ/K, te je zbog nedostatka sredstava izostalo pokretanje programa zapošljavanja i u 2014. godini, a koji se sufinansiraju iz sredstava Službe. Zbog toga je realizacija programskih aktivnosti bila izravno ovisna o raspoloživim finansijskim sredstavima Federalnog zavoda za zapošljavanje i drugim izvorima. U nedostatku vlastitih sredstava, i u ovom periodu su se provodili samo programi finansirani iz drugih izvora, i to: Projekt podrške mrežama za socijalnu sigurnost i zapošljavanje (SSNESP), koji zajednički finansiraju Federalno ministarstvo rada i socijalne politike (jedinica PIU SESER) i Federalni zavod za zapošljavanje, i programi koje predlaže i finansira Federalni zavod za zapošljavanje (FZZZ), a provode ih kantonalne službe za zapošljavanje.

U toku 2014. godine, Služba je radila na praćenju i kontroli zaključenih ugovora sa korisnicima sredstava po javnim pozivima iz 2012. i 2013. godine, a završene su i aktivnosti na zaključenju ugovora sa poslodavcima po programima iz 2013. godine koji su zbog raznih okolnosti preneseni u 2014. godinu. U oblasti aktivnih mjera u zapošljavanju Služba je najintenzivnije radila na prihvatu, procjeni i realizaciji prijave za sufinansiranje po programima iz 2014. godine. Uz operativno provođenje programa sufinansiranja u izvještajnom periodu kontinuirano se radilo na dostavi izvještaja partnerskim institucijama o realizaciji aktualnih i ranijih programa tržišta rada.

U izvještajnom periodu realizovani su programi koji su započeti u 2012. i 2013. godini, a započeta je i realizacija programa za koje je javni poziv objavljen u tekućoj godini. Konkretnije, nastavljena je realizacija Programa jačanja

konkurentnosti na tržištu rada – prvo radno iskustvo iz 2012. godine kao i Programa zapošljavanja Prilika za sve iz 2012. godine u području praćenja ugovorenih obaveza poslodavaca. Javni poziv za Program jačanja konkurentnosti na tržištu rada – prvo radno iskustvo 2013 je objavljen krajem 2013. godine, ali su se sve aktivnosti vezane za evaluaciju pristiglih prijava kao i zaključivanje ugovora odvijale u izvještajnom periodu. Isto tako, nastavljena je i završena realizacija treće komponente projekta SSNESP za četvrti javni poziv koji je objavljen 08.07.2013. a okončan 30.04.2014. godine, kada je istekao Sporazum o finansiranju zaključen između BiH i Međunarodne asocijacije za razvoj (IDA), zaključen 27.05.2010. godine. Od objave javnog poziva Federalnog zavoda za zapošljavanje za Program sufinansiranja zapošljavanja i sufinansiranja sticanja prvog radnog iskustva 05.05.2014. godine radilo se paralelno na prihvatu i evaluaciji prijava, te zaključivanju ugovora i praćenju ugovornih obaveza u okviru ovog programa. Realizacija svih aktivnih mjera u okviru navedenog programa Federalnog zavoda za zapošljavanje iz 2014. godine je u toku i jedan dio ugovora će biti zaključen u prvom kvartalu 2015. godine.

U nastavku slijedi detaljniji izvještaj za programe čija se realizacija najvećim djelom odvijala u izvještajnom periodu.

1) Projekt podrške mrežama za socijalnu sigurnost i zapošljavanje (SSNESP)

Iz sredstava ovog projekta, do isteka Sporazuma 30.04.2014., sufinansirano je zapošljavanje ukupno 63 osobe čime je utrošeno 136.400,00 KM. U okviru aktivne mjere zapošljavanje 21 osoba je prestala sa radom po različitim osnovama nakon čega su poslodavci za 8 osoba izvršili povrat sredstava, a za 13 osoba su izvršili zamjene odnosno zaposlili druge osobe, a sve u skladu sa Programom i odredbama ugovora o sufinansiranju. Programom samozapošljavanja u okviru ovog projekta sufinansirano je samozapošljavanje 9 osoba i ukupan ugovoreni iznos je 22.000,00 KM. Jedan ugovor o sufinansiranju u okviru aktivne mjere samozapošljavanje je raskinut zbog zapošljavanja sufinansirane osobe kod drugog poslodavca.

Ukupno utrošena sredstva po ovom programu iznose 158.400,00 KM, a učinak zapošljavanja je 72 novozaposlene osobe. Kao što je ranije navedeno, u izvještajnom periodu projekt SSNESP je završen, ali su u toku aktivnosti praćenja ugovornih obaveza poslodavaca i nezaposlenih osoba sve do isteka ugovora o sufinansiranju.

2) Program jačanja konkurentnosti na tržištu rada – Prvo radno iskustvo 2013

Javni poziv za ovaj program je objavljen 18.12.2013. od strane FZZZ-a, a sve aktivnosti oko realizacije programa su obavile službe za zapošljavanje. Realizacija je započeta nakon objave javnog poziva u 2013. godini, ali najvećim djelom se odvijala u 2014. godini.

Ovim programom su za Hercegovačko - neretvanski kanton predviđena sredstva u iznosu od 722.681,00 KM. U 2014. godini potpisani su ugovori sa 18 poslodavaca, za zapošljavanje 120 osoba, čime su utrošena sva sredstva izdvojena za HNŽ/K. Aktivnosti praćenja ugovornih obaveza korisnika po ovom programu su u toku i nastaviti će se u 2015. godini.

3) Program sufinansiranja zapošljavanja i sufinansiranja sticanja prvog radnog iskustva

Javni poziv za ovaj program je objavljen od strane FZZZ-a 05.05.2014. godine. Kao i za ranije programe, sve aktivnosti oko realizacije obavljaju kantonalne službe za zapošljavanje. Novost u načinu realizacije ovog programa, u odnosu na ranije programe Federalnog zavoda za zapošljavanje, je u tome što su poslodavci odmah po slanju elektronske prijave dostavljali dokumentaciju u nadležne službe čime se nastojao ubrzati proces realizacije. Ukupna sredstva planirana za Hercegovačko-neretvanski kanton po svim mjerama u okviru ovoga programa iznose 1.624.568,00 KM.

Program sufinansiranja zapošljavanja i sufinansiranja sticanja prvog radnog iskustva uključuje sljedeće mjere:

Sufinansiranje sticanja prvog radnog iskustva

- *Jačanje konkurentnosti na tržištu rada – Prvo radno iskustvo 2014.*

Sufinansiranje zapošljavanja koje se sastoji od tri podsticajne mjere i to:

- *Sufinansiranje zapošljavanja – Prilika za sve,*
- *Sufinansiranje sezonskog zapošljavanja i*
- *Sufinansiranje zapošljavanja teško zapošljivih osoba – Vaučer za posao.*

Po mjerama sufinansiranja Jačanja konkurentnosti na tržištu rada - Prvo radno iskustvo 2014. i sufinansiranja zapošljavanja Prilika za sve, za Hercegovačko-neretvanski kanton, izdvojena su sredstva u iznosu od 1.366.952,00 KM. Poslodavci su u izvještajnom periodu iskazali veliki interes za ove dvije mjere te je zaključno sa 24.12.2014. godine u Federalnom zavodu za zapošljavanje evidentirano 335 prijave poslodavaca za zapošljavanje 691 osobe iz HNŽ/K. Za realizaciju mjera Prvo radno iskustvo i Prilika za sve iz 2014. godine utrošeno je ukupno 1.064.084,01 KM do kraja izvještajnog perioda.

- **Jačanje konkurentnosti na tržištu rada – Prvo radno iskustvo 2014.**

Od objave javnog poziva 05.05.2014. do kraja 2014. godine obrađene su 134 prijave za zapošljavanje 309 osoba po ovoj mjeri sufinansiranja. Zaključeno je 87 ugovora o sufinansiranju za zapošljavanje 162 osobe čime je utrošeno 663.386,53 KM. Potpisivanje 2 ugovora za zapošljavanje 26 osoba je u toku.

- **Sufinansiranje zapošljavanja – Prilika za sve**

Do kraja 2014. godine, potpisana su 93 ugovora za zapošljavanje 182 osobe i utrošeno je 384.328,44 KM. 7 ugovora za zapošljavanje 14 osoba je u fazi potpisivanja od strane Federalnog zavoda za zapošljavanje. U toku realizacije

ugovora došlo je do prekida radnog odnosa 6 sufinansiranih osoba, a za 2 od njih izvršena je zamjena u skladu sa Programom.

- **Sufinansiranje sezonskog zapošljavanja**

Sufinansiranje sezonskog zapošljavanja je pilot mjera namijenjena prvenstveno osobama bez kvalifikacije koje su najbrojnije na evidenciji nezaposlenih (NSS i NK) bez obzira na dob i radno iskustvo, s ciljem olakšavanja njihove integracije na tržište rada kroz zasnivanje radnog odnosa u periodu od 3 mjeseca. Za Hercegovačko-neretvanski kanton izdvojena su sredstva u iznosu od 81.000,00 KM za zapošljavanje 100 osoba sa evidencije nezaposlenih. Zaključno sa 13.10.2014. godine u okviru sezonskog zapošljavanja, 28 poslodavaca se prijavilo za zapošljavanje ukupno 48 osoba sa evidencije Službe. Do kraja 2014. godine zaključeno je 20 ugovora o sufinansiranju za 35 nezaposlenih osoba sa evidencije Službe pri čemu je utrošeno 28.350,00 KM.

- **Sufinansiranje zapošljavanja teško zapošljivih osoba – Vaučer za posao**

Još jedna novina u okviru ovog programa jeste pilot mjera Sufinansiranja zapošljavanja teško zapošljivih osoba – Vaučer za posao. Riječ je o mjeri namijenjenoj osobama dobi preko 40 godina prijavljenih na evidenciju najmanje 24 mjeseca, uz zasnivanje radnog odnosa u trajanju od 6 mjeseci. Za ovu mjeru planirana su sredstva u iznosu od 176.616,00 KM za Hercegovačko-neretvanski kanton, za sufinansiranje zapošljavanja 60 osoba iz ciljne grupe. Zaključno sa 28.11.2014. godine za ovu mjeru prijavilo se 27 poslodavaca koji su iskazali potrebu za zapošljavanjem 45 osoba. Do kraja izvještajnog perioda zaključeno je 19 ugovora a zaposlene su 22 osobe pri čemu ugovorena finansijska sredstva iznose 55.860,00 KM.

Na osnovu navedenog, Služba za zapošljavanje HNŽ/K je kroz realizovane programe i programe koji su u realizaciji u 2014. godini utrošila 2.029.375,01 KM, a efekt zapošljavanja je 593 novozaposlenih osoba sa evidencije nezaposlenih kod Službe za zapošljavanje HNŽ/K.

Prosječno utrošena podsticajna sredstva po jednoj zaposlenoj osobi iznose 3.422,22 KM. Važno je napomenuti da je od objave javnog poziva 05.05.2014., za sve mjere ovog programa, kontinuirano u toku provjera prijave i prikupljanje dokumentacije u cilju zaključivanja ugovora sa poslodavcima po daljnjem redoslijedu prijave, a prema raspoloživim sredstvima.

Pored Programa sufinansiranja zapošljavanja i sufinansiranja sticanja prvog radnog iskustva, u izvještajnom periodu Federalni zavod je objavio i javne pozive za: Program pripreme za rad kroz obuku, stručno osposobljavanje i usavršavanje, te Program zapošljavanja Roma u 2014. godini, čija se realizacija u potpunosti odvija u FZZZ-u. Uz navedene programe koji su planirani Programom rada FZZZ-a za 2014. godinu, u izvještajnom periodu FZZZ je objavio javni poziv za još jedan program kao reakciju na elementarne nepogode koju su zahvatile jedan dio Federacije BiH. Riječ je o Programu javnih radova

„Zajedno u obnovi“, čiji je cilj zapošljavanje najmanje 2.000 osoba sa evidencije nezaposlenih sa područja Federacije BiH ugroženih prirodnom nesrećom (poplavama i klizištima). Također, cilj je društveno korisnim radom omogućiti privremeni radni angažman i ublažavanje socijalno-ekonomskih i drugih posljedica prouzrokovanih prirodnom nesrećom. Ovaj program se također u potpunosti realizuje u Federalnom zavodu za zapošljavanje.

3. Centar za informisanje, savjetovanje i obuku (CISO)

U Centru za informisanje, savjetovanje i obuku (u daljem tekstu CISO) su se u izvještajnom periodu provodile svakodnevne aktivnosti uključujući: ažuriranje i objavljivanje oglasa, informisanje nezaposlenih osoba i poslodavaca, te prikupljanje različitih podataka o obrazovanju i zapošljavanju s ciljem pružanja što kvalitetnije usluge korisnicima centra.

U CISO-u se vodi evidencija pripravničkih i volonterskih ugovora o radu koje su poslodavci prema Zakonu o radu, zbog evidencije i kontrole, obavezni dostavljati nadležnoj Službi za zapošljavanje. U 2014. godini evidentirano je 58 volonterskih i 12 pripravničkih ugovora.

Također, održavale su se radionice „Pisanja životopisa“ i „Razgovor sa poslodavcem“, te se radilo sa osobljem nevladinih organizacija, obrazovnih ustanova i biroa Službe u cilju što sveobuhvatnijeg pristupa u realizaciji navedenih aktivnosti.

Kada je riječ o profesionalnom informisanju učenika, preduzeto je niz aktivnosti uključujući:

- Pripremu informativnih materijala (informacije o stanju na evidenciji Službe za zapošljavanje HNŽ/K; informacije o cilju i značaju profesionalnog usmjeravanja; informacije o obrazovnim mogućnostima u srednjim školama i fakultetima u Federaciji BiH i šire, te informacije o aktivnostima Službe koje su značajne za učenike, mlade i školski kadar);
- Distribucija informativnih materijala u srednje i osnovne škole na području Hercegovačko-neretvanskog kantona kao i izravna distribucija materijala zainteresovanim stranama u prostorijama CISO;
- Sastanci sa školama koje su izrazile interes za grupno informisanje u školskim prostorijama;
- Posjete školama i provođenje grupnog informisanja;
- Testiranje i individualno savjetovanje učenika u prostorijama CISO.

U prvom polugodištu izvještajnog perioda informativni materijali su poštanskim putem distribuisani u sve 72 osnovne i srednje škole na području Hercegovačko-neretvanskog kantona. Svim školama je ponuđena mogućnost realizacije grupnog informisanja učenika u školskim prostorijama. Najbolja saradnja ove godine je uspostavljena sa školama na području općine Čitluk, gdje je uz koordinaciju biroa Čitluk, obavljeno informisanje učenika svih osnovnih i srednjih škola. Također, na poziv srednje Turističko-ugostiteljske škole u Mostaru,

obavljeno je profesionalno informisanje maturanata i u ovoj školi. Ukupan broj učenika koji su ove godine prošli informisanje je 336, od čega 90 srednjoškolaca i 246 maturanata osnovnih škola.

Nakon obavljenog informisanja jedan broj učenika je iskazao potrebu za savjetovanjem. Kao rezultat toga obavljeno je individualno testiranje i savjetovanje sa 9 učenika, 3 maturanta srednje i 6 maturanata osnovne škole.

Krajem 2014. godine, u cilju profesionalnog usmjeravanja, izvršeno je psihološko testiranje 54 učenika završnih razreda Gimnazije Mostar. U izvještajnom periodu izvršena je i interpretacija testova, a u prvom kvartalu 2015. godine obaviti će se savjetovanje sa zainteresovanim učenicima.

U cilju boljeg približavanja ciljanoj grupi mladih od 15 do 30 godina, CISO Mostar je nastavio ostvarivati komunikaciju sa korisnicima preko Facebook stranice i profila.

4. Zapošljavanje stranaca

Na osnovu Zakona o zapošljavanju stranaca, u 2014. godini izdano je 165 radnih dozvola, od čega za državljane Hrvatske 55, Srbije 36, Italije 24, Kine 14 i za državljane ostalih zemalja 36 radnih dozvola.

Najviše stranih državljana je zaposleno u Mostaru i to 103, Čitluku 41, Čapljini 9, Konjicu 9, Stocu 2 i u Neumu 1.

Po obrazovnoj strukturi, najviše radnih dozvola je izdano za SSS i to 52, zatim za VSS 49, VŠ 6, KV 16 i PK/NK 42 radnih dozvola.

Služba redovno dostavlja Federalnom zavodu za zapošljavanje mjesečne i tromjesečne izvještaje o izdanim radnim dozvolama, radi daljnjeg izvještavanja nadležnim državnim institucijama.

5. Ostale aktivnosti

U okviru zakonom definisanih obaveza Službe i plana rada za tekuću godinu, Služba je kroz učestvovanje na raznim sastancima, seminarima i radionicama, aktivno učestvovala u kreiranju i provođenju programa tržišta rada i stručnom osposobljavanju zaposlenika, a sve u cilju kvalitetnijeg pružanja usluga u posredovanju i aktivnoj politici u zapošljavanju.

Između ostalog, izdvajamo:

Početak izvještajnog perioda održan je radni sastanak koordinatora i djelatnika Centara za informisanje, savjetovanje i obuku svih javnih službi za zapošljavanje u FBiH. Ciljevi sastanka su bili razmjena informacija o trenutnom kadrovskom i radnom stanju Centara, izvještavanje o stanju i aktivnostima u prethodnoj godini, te planovi i programi rada za tekuću godinu.

Služba za zapošljavanje HNŽ/K je u ovom izvještajnom periodu uzela aktivno učešće i na okruglom stolu u organizaciji Ministarstva zdravstva, rada i socijalne

pomoći HNŽ/K, na temu socijalne i radne integracije osoba sa invaliditetom – SLID projekt. Kroz prezentaciju su na okruglom stolu predstavljani svi rezultati ovog projekta, s posebnim osvrtom na rezultate postignute u HNŽ-K. Izneseni su predlozi za nastavak unaprjeđivanja položaja osoba sa invaliditetom kroz slične projekte, te kroz osnivanje Centra za profesionalnu rehabilitaciju na području HNŽ/K.

Udruženje Žena BiH iz Mostara je u mjesecu martu organizovalo radionicu za žene na temu pokretanja vlastitog biznisa. Tom prilikom, prezentirana su iskustva žena poduzetnica kao primjeri dobre prakse. Prisustvo predstavnika Službe za zapošljavanje je doprinijelo razmjeni informacija o mogućnostima finansijske podrške za samozapošljavanje žena. Saradnja sa ovom lokalnom nevladinom organizacijom je rezultirala sa više susreta u izvještajnom periodu, a kruna toga jeste potpisivanje Memoranduma o razumijevanju, u mjesecu maju, između Udruženja Žena BiH i Službe za zapošljavanje HNŽ/K kojim se definišu osnovni ciljevi saradnje: promovisanje ekonomskog osnaživanja žena, podsticanje bliske saradnje i razmjene informacija zasnovane na principima partnerstva kao osnove za pomoć marginaliziranim kategorijama žena, te poboljšanje saradnje sa svim subjektima na području kantona koji se bave navedenom problematikom.

Četiri radnika Službe za zapošljavanje su uključeni u obuku za drugu generaciju savjetnika za pasoš kompetencija u okviru GIZ projekta „Podrška obrazovanju odraslih“. Pasoš kompetencija je instrument za identificiranje i prepoznavanje informalno stečenih znanja i vještina, koji će po završetku obuke biti koristan alat za rad sa nezaposlenim osobama radnicima Službe. Tokom 2014. godine naši radnici su prošli obuku kroz pet trodnevnih modula koji su se odvijali jednom mjesečno. U prvom kvartalu 2015. godine očekuje se ispit nakon kojeg će uspješni kandidati biti spremni za samostalnu primjenu ovog instrumenta u svom radu.

U mjesecu aprilu, u Sarajevu je održana diskusija o razvoju kadrova u skladu sa potrebama tržišta rada u BiH u okviru Programa Prilika plus. Cilj događaja je bila razmjena ideja i mišljenja o mogućim načinima povezivanja razvoja kadrova sa potrebama tržišta rada između ključnih učesnika na tržištu rada. Cilj projekta je, kako su organizatori naglasili, pokretanje izvjesne promjene usmjerene na neformalno obrazovanje, dualni sistem obrazovanja i cjeloživotno obrazovanje na lokalnom nivou, kako bi se postepeno formirala putanja ka sistematskom rješenju u ovoj oblasti. Potreban je angažman svih učesnika kako bi se u konačnici dostigao cilj projekta, zajednički je zaključak učesnika panela.

U mjesecu maju u Čapljini je održana konferencija sa međunarodnim učešćem na temu „Izazovi u zapošljavanju u vrijeme ekonomske krize“ u organizaciji Federalnog ministarstva rada i socijalne politike. Konferencija je okupila veliki broj izlagača iz javnog i civilnog sektora. Svi učesnici su se kroz izlaganja bavili problemom nezaposlenosti prezentirajući pri tome svoje aktivnosti usmjerene na umanjivanje ovog problema, te predloge za unaprjeđenje mogućnosti u području zapošljavanja.

Jedna od civilnih organizacija sa kojima smo u ovom periodu imali intenzivnu saradnju jeste i Centar za ljudska prava iz Mostara. Predstavnici ove organizacije su nas u mjesecu junu pozvali na javnu diskusiju na temu „Podrška kreiranju modela smjernica/pravilnika u oblasti ravnopravnosti spolova i zabrane diskriminacije u institucijama na lokalnom nivou u Hercegovačko-neretvanskom kantonu“. Učesnici diskusije su dali preporuke za izradu konačne forme smjernica/pravilnika koji će Centar za ljudska prava dostaviti zainteresovanim institucijama uključujući i Službu za zapošljavanje.

Tokom 2014. godine, nastavljena je tradicionalna saradnja sa Udruženjem za poduzetništvo i posao LiNK iz Mostara. Učestvovali smo na više njihovih aktivnosti uključujući okrugle stolove, konferencije i prezentacije u okviru dva projekta i to: Projekt „Rad je moje pravo – pilot aktivnosti u cilju ostvarenja prava na rad osoba sa invaliditetom“, „Jačanje konkurentnosti na tržištu rada kroz proces cjeloživotnog učenja“ te „Program osposobljavanja za pružanje podrške i asistencije osoba s intelektualnim teškoćama“.

U mjesecu studenom 2014. Godine, Agencija za rad i zapošljavanje BiH je u saradnji sa Evropskom komisijom organizirala radionicu na temu: „Regionalna radna mobilnost, migracije i zapošljavanje mladih“. Cilj radionice je bio razmjena informacija o navedenoj temi kroz izlaganja pozvanih stručnjaka koji imaju relevantno iskustvo u oblasti radnih migracija u zemljama regije i šire.

Odaziv većine profesionalaca vezanih za tržište rada iz zemlje i šire je bila dobra prilika za radnike Službe za razmjenu najnovijih i brojnih informacija iz ove oblasti, što je svakako od koristi za svakodnevni rad, ali i za uspostavljanje mreže za saradnju s ciljem unaprjeđivanja radnih praksi u oblasti migracija/mladih.

Odjel za privredu, komunalne i inspeksijske poslove Gradske uprave grada Mostara Službi za zapošljavanje redovno dostavlja rješenja o osnivanju i obustavi obrta koji se dalje upućuju nadležnom odjeljenju biroa Mostar radi blagovremenog ažuriranja evidencije nezaposlenih. U 2014. godini zaprimljeno je i proslijeđeno 46 takvih rješenja.

U mjesecu junu, Komisija za profesionalnu orijentaciju je stručno obradila 14 osoba sa smetnjama u razvoju i dala im mišljenje za upis u srednju školu.

IV - EVIDENCIJE, ANALIZE I INFORMIRANJE

1. Evidencija

1.1. Prijavljivanje na evidenciju

I u ovoj godini osjeća se pojačano prijavljivanje na evidenciju nezaposlenih osoba radi ostvarivanja određenih beneficija na osnovu nezaposlenosti: demobilisani borci, porodične penzije, stipendiranje, smještaj u studentske domove, plaćanje

participacije i sl. Do pojačanog prijavljivanja naročito je došlo zbog opće recesije i ekonomskih poteškoća s tim u vezi.

Tokom 2014. godine na evidenciju nezaposlenih osoba u biroima Službe prijavile su se ukupno 9.523 osobe.

U odnosu na proteklu godinu, to je više za 680 ili za 7,7% i 8,2% iznad godišnjeg planiranog broja.

Struktura novoprijavljenih prema stepenu obrazovanja je sljedeća:

BIRO	UKUPNO	OD TOGA ŽENA	PO STEPENU STRUČNOG OBRAZOVANJA									
			1	2	3	4	5	6 ₁	6 ₂	7 ₁	7 ₂	8
Čapljina	1.131	582	137	22	375	386	8	21	48	57	77	0
Čitluk	798	457	45	3	255	273	0	15	27	66	114	0
Jablanica	607	228	90	5	222	167	4	10	17	77	15	0
Konjic	1.395	586	309	3	438	432	9	12	63	107	22	0
Mostar	4.555	2.323	363	10	1.128	1.855	11	127	153	540	368	0
Neum	173	86	17	0	79	46	0	5	7	7	12	0
Prozor-Rama	423	196	70	2	156	111	3	10	7	23	41	0
Ravno	6	1	0	0	2	2	0	0	1	1	0	0
Stolac	435	239	40	2	134	132	4	6	20	57	40	0
Ukupno	9.523	4.698	1.071	47	2.789	3.404	39	206	343	935	689	0

Od ukupnog broja novoprijavljenih osoba, žene čine 4.698 ili 49,3%.

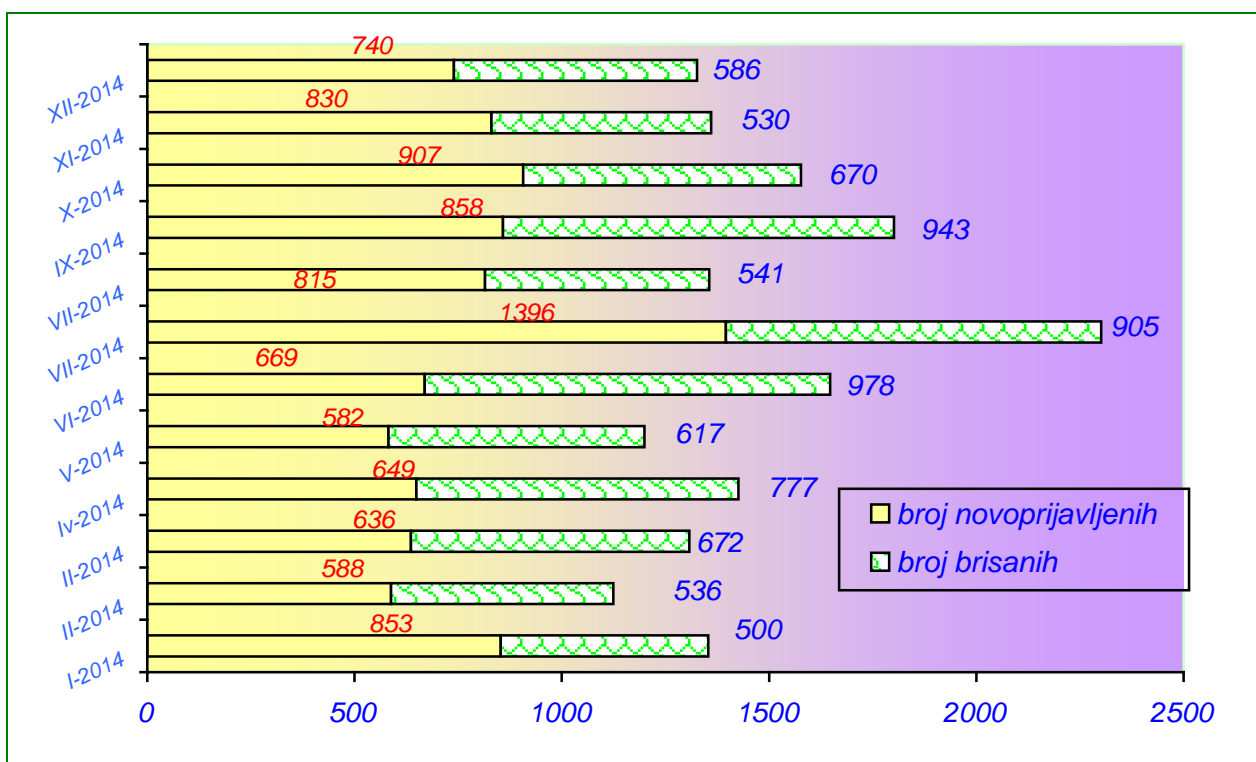
1.2. Skidanje sa evidencije

Sa evidencije je skinuto, po različitim osnovama, 8.255 nezaposlenih osoba, tj. za 7,8% više u odnosu na prethodnu godinu. Od ukupnog broja 4.044 su žene ili 49%.

Struktura skinutih sa evidencije po stepenu stručnog obrazovanja je sljedeća:

BIRO	UKUPNO	OD TOGA ŽENA	PO STEPENU STRUČNOG OBRAZOVANJA									
			1	2	3	4	5	6 ₁	6 ₂	7 ₁	7 ₂	8
Čapljina	951	526	139	15	303	292	11	27	37	49	78	0
Čitluk	781	410	49	3	257	282	1	13	28	68	80	0
Jablanica	506	191	65	11	189	154	4	16	8	56	3	0
Konjic	1.154	489	257	6	378	308	4	18	36	128	19	0
Mostar	3.895	1.973	363	29	1.047	1.421	25	121	111	535	243	0
Neum	204	113	24	1	81	54	0	7	9	8	20	0
Prozor-Rama	350	145	63	4	124	73	2	13	8	32	31	0
Ravno	3	3	0	0	1	2	0	0	0	0	0	0
Stolac	411	194	48	2	137	106	4	12	16	62	24	0
Ukupno	8.255	4.044	1.008	71	2.517	2.692	51	227	253	938	498	0

Kretanje broja novoprijavljenih i brisanih osoba po mjesecima:

1.3. Stanje na evidenciji

Kretanje broja nezaposlenih osoba u zadnjih deset godina u HNŽ/HNK (2005. – 2014.) vidljivo je iz ove tablice:

Kretanje broja nezaposlenih osoba u HNŽ/HNK

OPIS	Broj nezaposlenih osoba (stanje 31.12.)									
	2005.	2006.	2007.	2008.	2009.	2010.	2011.	2012.	2013.	2014.
<i>Federacija BiH</i>	346.596	362.116	367.570	338.643	354.577	364.929	371.090	384.852	391.942	392.265
<i>Ukupno HNK</i>	26.794	28.632	30.838	29.403	29.596	29.822	29.885	31.363	32.550	33.818
<i>Čapljina</i>	2.294	2.482	2.906	2.985	2.764	2.769	2.820	2.988	3.179	3.359
<i>Čitluk</i>	1.198	1.443	2.034	2.072	2.036	2.085	2.150	2.294	2.496	2.513
<i>Jablanica</i>	1.542	1.616	1.721	1.772	1.882	1.992	1.992	2.167	2.257	2.358
<i>Konjic</i>	3.329	3.783	3.926	3.530	3.671	3.953	3.781	3.855	3.929	4.170
<i>Mostar</i>	14.585	15.209	15.574	14.688	14.775	14.813	15.040	15.674	16.216	16.876
<i>Neum</i>	313	334	327	308	332	347	358	403	421	390
<i>Prozor-Rama</i>	1.589	1.609	1.843	1.811	1.873	1.687	1.780	1.901	1.917	1.990
<i>Ravno</i>	20	22	28	31	31	33	34	30	32	35
<i>Stolac</i>	1.924	2.134	2.479	2.206	2.232	2.143	1.930	2.051	2.103	2.127

Na dan 31. decembra 2014. godine, na evidenciji nezaposlenih osoba zatečeno je 33.818 osoba.*

U odnosu na kraj 2013. godine, kada se na evidenciji nalazilo 32.550 nezaposlenih osoba, povećanje je za 1.268 osoba ili za 3,9%. Prosječno mjesečno tokom 2014. godine na zaposlenje je čekalo 33.075 osoba.

Kod svih općina, izuzev Neuma, zabilježen je porast nezaposlenih i to: Ravno za 9,4% (ili za 3 osobe), Konjic za 6,1% (ili za 241 osoba), Čapljina 5,7 % (ili za 180 osoba), Jablanica za 4,5% (ili za 101 osobu), Mostar za 4,1% (ili za 660 osoba), Prozor-Rama za 3,8% (ili za 73 osobe), Stolac za 1,2% (ili za 24 osobe) i Čitluk za 0,7% (ili za 17 osobe), dok je Neum jedini zabilježio pad broja nezaposlenih osoba za 7,4% (ili manje za 31 osobu).

* TABELA 7. - Pregled aktivnosti u 2014. godini

Struktura nezaposlenih osoba po stepenima stručnog obrazovanja je sljedeća:

BIRO	UKUPNO	OD TOGA ŽENA	PO STEPENU STRUČNOG OBRAZOVANJA									
			1	2	3	4	5	6 ₁	6 ₂	7 ₁	7 ₂	8
Čapljina	3.359	1.714	581	74	1.276	1.062	15	75	70	117	89	0
Čitluk	2.513	1.358	302	24	1.072	791	1	56	41	89	137	0
Jablanica	2.358	1.141	497	49	930	631	9	21	25	176	20	0
Konjic	4.170	1.994	1.464	27	1.350	967	14	43	67	208	30	0
Mostar	16.876	8.945	2.907	286	5.578	5.632	74	410	257	1.234	498	0
Neum	390	183	67	3	165	110	1	8	12	12	12	0
Prozor-Rama	1.990	1.026	548	30	789	430	2	40	23	62	66	0
Ravno	35	11	7	1	13	11	0	0	1	2	0	0
Stolac	2.127	1.102	495	25	829	573	4	31	23	97	50	0
Ukupno	33.818	17.474	6.868	519	12.002	10.207	120	684	519	1.997	902	0

Prema stepenu stručnog obrazovanja najveći udio se odnosi treći stepen stručnog obrazovanja 35,5%, zatim slijedi 4 stepen sa 30,2%, 1 stepen 20,3%, stepen 7₁ sa 5,9%, 7₂ sa 2,7%, 6₁ stepen 2%, 6₂ sa 1,5%, 2 stepen 1,5% i 5 stepen sa 0,4%.*

Najbrojnija zanimanja u pojedinim stepenima obrazovanja su:

Stepen 1. i 2. radnik bez zanimanja 6.858, daktilografi 84, pomoćni kuhar 61, radnik u tekstilnoj proizvodnji 54, krojač 28, pomoćni zidar 22, pomoćni cvječar 22, moler 18, šivač 13, tesarski radnik 11, itd.

Stepen: 3. i 5. prodavač 2.187, frizer za žene 914, automehaničar 907, bravar 836, konobar 697, kuhar 684, vozač teretnog vozila 456, metalostrugar 448, itd.

Stepen: 4. ekonomski tehničar 1.724, maturant gimnazije 1.549, mašinski tehničar 834, medicinski tehničar 515, tehničar drumskog saobraćaja 448, turistički animator 442, poljoprivredni tehničar 412, itd.

*

TABELA 10. – Nezaposlene osobe na evidenciji na dan 31.12.2014. godine

Stepen: ekonomist 195, pravnik 108, učitelj predškolskog vaspitanja 98, razredni učitelj 58, socijalni radnik 46, građevinski inženjer 32, nastavnik hemije 31, inženjer računarstva 30, fizioterapeut 26, nastavnik maternjeg jezika 23, itd.

Stepen: pravnik 463, ekonomista 242, profesor engleskog jezika 164, inženjer agronom 145, psiholog 116, profesor razredne nastave 111, ekonomist za finansije 97, profesor hrvatskog jezika 95, pedagog 94, profesor tjelesne i zdravstvene kulture 83, novinar 79, građevinski inženjer 79, mašinski inženjer 65, inženjer računarstva 63, profesor historije 61, profesor njemačkog jezika 45, itd.

Posmatrano po godinama starosti, struktura izgleda ovako:

Ukupno	GODINE STAROSTI										
	15-19 god.	20-24 god.	25-29 god.	30-34 god.	35-39 god.	40-44 god.	45-49 god.	50-54 god.	55-59 god.	60-64 god.	65 i više god.
33.818	1.713	4.113	5.220	4.240	3.652	3.282	3.623	3.532	2.909	1.518	16

Udio nezaposlenih osoba u dobi do 30 godina je 32,7% i zadržava se na istom nivou u odnosu na prošlu godinu.

U odnosu na prošlu godinu, udio nezaposlenih u dobi od 30-40 godina bilježi pad za 2,5% (6.892 ili 20,4%). To je najvjerojatnije posljedica povećanog zapošljavanja u izvještajnom periodu, jer su to osobe u punom radnom naponu. Problematična je kategorija preko 50 godina koja učestvuje sa 23,6 % u ukupnom broju, jer su perspektive za njihovo zapošljavanje minimalne, a u odnosu na prošlu godinu ova kategorija nezaposlenih povećala je učešće za 0,6%.

Prema vremenu čekanja na zaposlenje situacija je sljedeća:

Ukupno	VRIJEME ČEKANJA NA ZAPOSLENJE									
	do 6 mjeseci	6-9 mjeseci	9-12 mjeseci	12-18 mjeseci	18-24 mjeseci	2-3 god.	3-5 god.	5-7 god.	7-9 god.	preko 9 god.
33.818	4.815	1.346	1.360	2.679	1.897	3.418	4.579	3.178	3.260	7.286

*

TABELA 13. – Pregled broja nezaposlenih osoba na evidenciji po najbrojnijim zanimanjima na dan 31.12. 2014. godine

Zabrinjavajući je podatak da tri petine osoba sa evidencije čekaju na zaposlenje više od 5 godina (20.094 ili 59,4 %), a posebno podatak da 21,6% (za 0,7% više nego lani) nezaposlenih posao čeka više od 9 godina. Pored toga što se posebno analizira njihova struktura, potrebno je činiti i daljnje aktivnosti na bržem zapošljavanju ovih osoba.

Nezaposlenih osoba koje traže prvo zaposlenje bilo je 13.672 ili 40,4% od ukupnog broja. Broj žena koje prvi put traže zaposlenje je 7.286 ili 21,6% od ukupno nezaposlenih osoba

Prema radnom stažu broj nezaposlenih osoba je sljedeći:

Ukupno	RADNI STAŽ								
	do 1 godine	1-5	5-10	10-15	15-20	20-25	25-30	30-35	preko 35 godina
20.146	5.146	5.869	3.479	2.339	1.648	928	492	187	58

Iz pregleda je vidljivo da na evidenciji ima 3.313 nezaposlenih osoba koje imaju više od 15 godina radnog staža, a to predstavlja 9,8% ukupnog broja nezaposlenih osoba na evidenciji.

Prema narodnosti broj nezaposlenih osoba krajem godine je bio:

Ukupno	NARODNOST									
	BOŠNJAK	HRVAT	SRBIN	SLOVENAC	ALBANAC	CRNOGORAC	MAKEDONAC	ŽIDOV	ROM	OSTALI
33.818	17.301	15.064	989	5	48	4	12	2	90	294

U ukupnom broju nezaposlenih nalazi se i 5.342 demobilisanih boraca (u odnosu na prošlu godinu manje za 305 ili za 5,4%), 988 članova porodica poginulog i nestalog borca, 262 ratna vojna invalida, 292 osobe sa faktorom otežane zapošljivosti i 487 ostalih invalida.*

*

TABELA 11. – Pregled broja demobilisanih boraca, članova porodica poginulih ili nestalih boracka iz proteklog rata i dr. općinama na dan 31.12.2014. godine.

2. Analitički poslovi i informisanje

Sačinjen je Izvještaj o radu Službe za zapošljavanje HNŽ za 2013. godinu, te je nakon usvajanja dostavljen nadležnim ustanovama i tijelima. Također je sačinjen Program rada za 2014. godinu, koji je usvojen na Upravnom odboru Službe, te nakon saglasnosti Vlade HNŽ/HNK distribuisan svim zainteresovanim subjektima.

Izrađen i usvojen i šestomjesečni Izvještaj o radu Službe u 2014. godini.

Na traženje konzultantske kuće WYG International Sarajevo, a u cilju izrade Studije izvodljivosti za grad Mostar u projektu EU pod nazivom „Podrška osnivanju i jačanju poslovne infrastrukture za unapređenje konkurentnosti MSP“, izrađeni su i dostavljeni tabelarni pregledi, kako za općinu Mostar, tako i za kanton. Projekt ima za cilj osnaživanje ekonomskog rasta i stvaranje novih radnih mjesta kroz jačanje konkurentnosti malih i srednjih preduzeća u BiH i pružanje podrške osnivanja poslovnih zona.

U ovom izvještajnom periodu obavljao se niz aktivnosti koje su izravno vezane za programe aktivne politike zapošljavanja. Tako su na zahtjev Vlade HNŽ/K, a u cilju realizacije podsticaja za zapošljavanje po programu „Jačanje konkurentnosti na tržištu rada – Prvo radno iskustvo 2013“, provjereni podaci za preko 750 aplikanata, tj. izvršena je provjera njihovog statusa na evidenciji nezaposlenih osoba. Također, za istraživanje obima i intenziteta zapošljavanja Roma na nivou Federacije, Federalnom zavodu za zapošljavanje dostavljeni su tabelarni pregledi o broju nezaposlenih osoba na evidenciji po stepenu stručnog obrazovanja i spolu, koji se nacionalno izjašnjavaju kao Romi.

U skladu sa Pravilnikom o sadržaju i načinu vođenja evidencija o zaposlenim osobama sa invaliditetom koje je obavezna voditi Služba, izrađeni su tabelarni pregledi po obilježjima koji su obavezni da se prate za zaposlene invalidne osobe na nivou općina i kantona. Tokom izvještajnog perioda kontinuirano su informisani poslodavci koji zapošljavaju invalidne osobe i prikupljeni su podaci po vrsti invaliditeta, stepenu invalidnosti i spolu.

Saradnja sa institucijama koje zanimaju podaci sa tržišta rada i iz oblasti zapošljavanja je uspješno održana na dobrom nivou i ove godine. Primjerice, na traženje Federalnog zavoda za zapošljavanje dostavljeni su podaci o broju nezaposlenih osoba na evidenciji po nacionalnoj strukturi i stepenu stručnog obrazovanja – stanje krajem 2013. godine, uredu Načelnika općine Prozor-Rama dostavljena je analiza statističkih podataka o broju zaposlenih osoba na području općine Prozor-Rama za period 2012. – 2014. godina, za potrebe informisanja dati su podaci o ukupnom broju nezaposlenih osoba u birou Čitluk po stepenu stručnog obrazovanja i spolu, te podaci o broju zaposlenih osoba na području Čitluka prema objavljenim podacima Federalnog zavoda za statistiku, itd.

Vršena je redovna mjesečna dostava statističkih podataka o aktivnostima Službe Federalnom zavodu za zapošljavanje BiH, Federalnom i kantonalnom ministarstvu socijalne pomoći, raseljenih osoba i izbjeglica, Federalnom zavodu za statistiku, kao i njihovom odjeljenju za statistiku u kantonu.

Na traženje Federalnog ministarstva obrazovanja i znanosti, a za potrebe ažuriranja evidencija na području znanosti, dostavljeni su podaci o magistrima znanosti i doktorima znanosti koji se vode na evidenciji nezaposlenih na području kantona. Također su dostavljeni podaci da li su neki od evidentiranih magistara i doktora znanosti u prethodnom periodu dobili zaposlenje adekvatno njihovom znanstvenom stepenu.

Na traženje kantonalnog Tužiteljstva HNŽ Mostar izvršene su provjere i dostavljani su u više navrata traženi podaci za konkretne osobe za potrebe Tužiteljstva.

U izvještajnom periodu štampano je dvanaest brojeva „Statističkog biltena“ na oba jezika.

Štampana su i četiri broja informativnog glasila Službe «INFORMATIVNI PREGLED», također na oba jezika.

Za potrebe internog informisanja pravljani su izvodi iz mjesečnih aktivnosti rada biroa, sa kojima su upoznati radnici svih biroa i sektora u Središnjem uredu Službi.

U više navrata ovlaštteni radnici Središnjeg ureda i biroa učestvovali su u televizijskim (TV-1, OSKAR C, PBS – BiH, Federalna televizija) i radijskim emisijama (HR Herceg-Bosna, Studio 88 Mostar, Radio RDV, Običan radio, Radio -Konjic, Jablanica, Čapljina, Stolac).

Također, i u ovoj godini nastavljena je saradnja sa općinskim radio postajama kojima se na mjesečnoj osnovi dostavljaju izjave o stanju na evidenciji nezaposlenih osoba.

Objavljeno je niz razgovora, podataka i informacija o radu Službe u štampanim medijima «Slobodna Dalmacija», «Večernji list», «Forum», «Privrednik», «Dnevni list», «Dnevni avaz», «Oslobođenje», te na portalima «Bljesak info» i «Dnevnik ba.» ,»Vrisak», „POSKOK“ info.

Oglašavanje slobodnih radnih mjesta za sada se obavlja putem radija «Herceg-Bosna», sa kojim je potpisan poseban ugovor o zakupu programskog prostora za ove namjene. Oglašavanje svih konkursa, kako onih koji su pristigli izravno od poslodavaca, tako i onih objavljenih u dnevnim novinama, a interesantnih za naš kanton vrši se i putem lokalnih radio i TV stanica, oglasnih ploča u podružnicama-biroima, kao i putem Internet stranice Službe za zapošljavanje szzhnz-k.ba, koja se također redovno ažurira statističkim podacima, javnim pozivima i sl.

Prosječno se mjesečno bilježi preko 73.000 posjeta ovoj internet stranici, što je pet puta više nego prošle godine.

3. Informatički sistem

U sklopu izrade novog aplikacionog programa CARMEN, radilo se na finalizaciji savjetodavnog modula, modula novčane naknade i pripadajućih izvještaja, te su okvirno kreirane izlazne analitičko statističke tabele u ranijim modulima (E-1, E-2, M-1, M-3) itd.

Urađen je i ELMO-modul za razmjenu podataka sa Poreznom upravom koji služi za elektronsko prijavljivanje i odjavljivanje nezaposlenih osoba na zdravstveno osiguranje.

Također je napravljena virtualizacija servera i cijela aplikacija je prebačena na server Službe. Nova aplikacija je instalisana u svim organizacionim dijelovima Službe, te je izvršen import svih ranijih podataka.

U podružnicama-biroima se obavlja simultani rad u obje aplikacije, kreirane su i dodijeljene nove privilegije pri unosu i pristupu određenim podacima. Trenutno se radi na prikupljanju povratnih informacija od strane korisnika aplikacije o nedostacima, greškama, eventualnim poboljšanjima, novim rješenjima od radnika koji izravno rade na aplikaciji i test tima, te se pristupa ažuriranju, odnosno popravci i doradi.

Održani su i sastanci programera i radnika Službe na temu daljnje implementacije programa, te su dogovoreni daljnji koraci u njihovu razvoju i testiranju; obnovljena je i rekonstruisana server soba prema svim kriterijima i zahtjevima koji zahtijevaju takve prostorije, a i zakon o čuvanju i pohranjivanju podataka - posebno ličnih.

U središnjoj Službi redovno se vrši kontrola unosa podataka u aplikacijske programe u podružnicama-biroima radi otklanjanja pogrešaka koje mogu dovesti do netačnosti ukupnih podataka.

Napravljen je presjek stanja informatičke opreme, te iskazana potreba za njenom zamjenom i nabavkom nove. Shodno potrebama, izvršena je nabavka i isporuka računarske opreme i softwareskih licenci. Urađena je konfiguracija radnih stanica, te migracija podataka sa starih radnih stanica na nove. Instalirani su klijenti za mailove s novim domenama za sve zaposlenike službe.

Također je napravljena govorna navigacija na telefonskoj centrali Službe, te je rađeno na Pravilniku o korištenju informatičkog sistema i mrežnih resursa.

Početakom godine puštena je u rad nova, redizajnirana WEB stranica Službe, sa ciljem održavanja kontinuiteta u poboljšanju kvalitete svog poslovanja: www.szzhnz-k.ba. Novom interaktivnom stranicom želi se osigurati bolja saradnja

sa krajnjim korisnicima nezaposlenim osobama, kao i sa poslodavcima. U sklopu održavanja web stranice urađena je obnova domene i sigurnosnih certifikata.

Registracijom na ovoj stranici nezaposlene osobe dobile su mogućnost izravnog predstavljanja registrovanim poslodavcima i time povećale svoje šanse za ulazak na tržište rada. Na stranicama se nalaze i najnoviji konkursi objavljeni na području našeg kantona, kao i svi javni pozivi za aktualne programe. Konkursi i vijesti ažuriraju se na dnevnoj osnovi. Sve značajne vijesti, statistički podaci kao i pravni akti Službe nalaze se na stranici i dostupni su za javnost.

Tokom godine objavljeno je 738 oglasa u kojima su poslodavci tražili 3.087 radnika.

U holu Središnje službe instaliran je portal o svim informacijama i slobodnim radnim mjestima u Službi za zapošljavanje.

Održani su sastanci sa predstavnicima Federalnog zavoda za zapošljavanje i informatičkih tvrtki IN 2, PING BS TELEKOM koje su zadužene za izradu jedinstvenog informatičkog sistema za nivou Federacije BiH u oblasti zapošljavanja. Implementacija projekta „Nadogradnja, konsolidacija i unapređenje informatičkog sistema za posredovanje u zapošljavanju i socijalnoj sigurnosti nezaposlenih osoba (JIS)“ je u toku, i planirano je njegovo predstavljanje u junu 2015. godine. Do sada se razgovaralo se o logičkom dizajnu sistema tj. funkcionalnoj specifikaciji te konsolidacijskom modelu, a rađena je i analiza sistema koji su trenutno u upotrebi, iskustva u korištenju dosadašnjih aplikacija i prijedloga za izradu jedinstvenog sistema.

U Sarajevu u Federalnom zavodu za zapošljavanje održan je i sastanak u vezi funkcionisanja ELMO projekta u službama za zapošljavanje i Federalnom zavodu, saradnje sa drugim korisnicima ovog sistema, te su kreirani prijedlozi za njegovo poboljšanje i veću dostupnost podacima Službama i njihovim organizacionim jedinicama. Nastavljena je uska saradnja sa Zavodom za zdravstveno osiguranje, MIO/PIO i Poreznom upravom, te su tako u ovom periodu na zahtjev Porezne uprave ispravljene nesaglasnosti u primjeni jedinstvenog sistema registracije, naplate i kontrole uplate doprinosa oko duplih osiguranja, isteka datuma, te retroaktivnog odjavljivanja-prijavljivanja i sl.

Zbog prestanka na razvoju aplikacije evidencija radnog vremena ERV prešli smo na novu verziju istog rješenja tj. izvršili smo obuku, instaliranje i konfigurisanje novog sistema.

V- ORGANIZACIONO-PRAVNI I OPĆI POSLOVI

1. Rad Upravnog odbora

Upravni odbor Službe za zapošljavanje HNŽ/HNK u 2014.godini održao je osam sjednica, na kojima je:

- Usvojen Izvještaj o popisu sredstava i izvora sredstava u Službi za zapošljavanje na dan 31.12.2013.godine, te s tim u vezi donesena odluka o popisu sredstava i izvora sredstava na dan 31.12.2013.god. i Odluka o rashodu opreme prema prijedlogu Komisije;
- Donesena Odluka o izvršenju Finansijskog Plana Službe za 2014. godinu;
- Usvojen Izvještaj o radu Službe za zapošljavanje HNŽ/K u periodu januar-decembar 2013. godine, kao i izvještaj o radu Službe u periodu januar - juni 2014. godine;
- Izvještaj o materijalno-finansijskom poslovanju Službe za zapošljavanje HNŽ/K u periodu januar - decembar 2013.;
- Razmatrani i usvojeni Izvještaji o materijalno-finansijskom poslovanju Službe u periodu januar-mart 2014., januar-juni 2014. i januar-septembar 2014.;
- Usvojen Program rada Službe u 2014.god.;
- Usvojen Pravilnik o zaštiti ličnih podataka u Službi za zapošljavanje HNŽ;
- Usvojen Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o radu;
- Usvojen Pravilnik o izmjenama i dopunama pravilnika o unutrašnjem uređenju i sistematizaciji poslova i radnih zadataka na koji je Vlada HNK dala saglasnost;
- Usvojene dvije izmjene i dopune Finansijskog plana Službe za 2014. godinu na koje su Vlada HNK i Skupština HNK dale svoju saglasnost;
- Razmatran i usvojen Finansijski plan Službe za zapošljavanje za 2015. godinu kao i Odluka o izvršenju tog plana, na koje je, također Vlada HNK i Skupština HNK dala saglasnost;
- U skladu sa Financijskim planom Službe za 2015. godinu donesen je Plan javnih nabavki za 2015. godinu, kao i Odluka o nabavi roba, usluga i radova u 2015.
- Donesena Odluka o privremenom finansiranju Službe za zapošljavanje u prvom tromjesečju 2015. godine u slučaju da Skupština pravovremeno ne bi dala saglasnost na Finansijski plan Službe za 2015. godinu;
- Donesena Odluka o imenovanju rukovoditelja biroa i rukovoditelja sektora u Službi na period od četiri godine;
- Razmatrana Informacija o kvalifikacionoj, spolnoj, nacionalnoj i starosnoj strukturi zaposlenika Službe.

Sa svih sjednica su izrađeni zapisnici, odluke, zaključci, planovi i dr. materijali i dostavljeni nadležnim institucijama ili sektorima u Službi radi realizacije istih.

2. Materijalno osiguranje nezaposlenih osoba

U skladu sa Zakonom o posredovanju u zapošljavanju i socijalnoj sigurnosti nezaposlenih osoba, ovaj vid materijalno-pravne zaštite obuhvata novčanu naknadu, uplatu doprinosa za zdravstveno osiguranje nezaposlenih osoba i uplatu doprinosa za penzijsko i invalidsko osiguranje radi ispunjavanja uslova za penziju.

Svakako da ovome treba dodati i Zakon o pravima demobilisanih boraca i članova njihovih porodica, koji se primjenjivao od 01.05.2007.god do 30.04.2010.god. Prema ovom Zakonu, nezaposleni demobilisani borac je imao pravo na novčanu naknadu za vrijeme nezaposlenosti ovisno o vremenu provedenom u oružanim snagama BiH. Visina te naknade iznosila je 25% prosječne plaće u FBiH iz prethodne godine, a isplaćivala se za period od jedne do tri godine. Upravo je primjena ovog Zakona Službu dovela do velikih finansijskih problema, zbog velikog broja podnesenih tužbi kod Općinskog suda u Mostaru, o čemu će u nastavku biti više konkretnijih pokazatelja.

Tokom izvještajnog perioda u Službi za zapošljavanje HNŽ/HNK je zaprimljeno 3.139 zahtjeva za ostvarivanje prava na novčanu naknadu na osnovu prethodnog radnog odnosa. Svi su zahtjevi riješeni u skladu sa Zakonom o upravnom postupku i Zakonu o posredovanju u zapošljavanju i socijalnoj sigurnosti nezaposlenih osoba.

Dugi niz godina znatno se povećava broj korisnika novčane naknade tokom mjeseca jula i augusta, jer je veliki broj prosvjetnih radnika zaposlen na određeno vrijeme, tako da završetkom školske godine dolaze u evidenciju nezaposlenih osoba i koriste pravo na novčanu naknadu (na osnovu prethodnog zaposlenja), kao i pravo na zdravstveno osiguranje.

Federalno Ministarstvo rada i socijalne politike, u saradnji sa Centrom civilnih inicijativa, je pripremio Prednacrta Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o posredovanju u zapošljavanju i socijalnoj sigurnosti nezaposlenih osoba.

Predloženim odredbama precizirana je definicija statusa nezaposlene osobe prema ILO standardu. Time se želi postići da status nezaposlene osobe ima samo radno sposobna osoba koja aktivno traži posao ili stručno usavršavanje sa ciljem podizanja konkurentnosti za poslove za kojima postoji potreba na tržištu rada.

Kada je u pitanju ostvarivanje prava na novčanu naknadu predložene izmjene su prethodno usaglašene sa preporukama Svjetske banke, koje se odnose na reformu socijalnih naknada za vrijeme nezaposlenosti, a kojim bi se visina novčane naknade vezala za nivo uplaćenih doprinosa i znatno smanjilo vrijeme trajanja isplate. Predloženim izmjenama je povećana dužina minimalnog radnog odnosa potrebnog za ostvarivanje prava na novčanu naknadu (sa 8 na 12 mjeseci neprekidnog rada, odnosno 14 mjeseci ako je u pitanju rad sa prekidima), kao i obavezna uplata samo doprinosa za slučaj nezaposlenosti (do sada je bila obavezna uplata svih propisanih doprinosa i poreza).

Ukoliko predložene izmjene i dopune Zakona o posredovanju u upošljavanju i socijalnoj sigurnosti neuposlenih osoba budu usvojene do polovine 2015. godine, kako je to predviđeno, uslijediti će veliki posao na usuglašavanju podzakonskih

akata, i izmjeni, odnosno doradi informacionog sistema glede prijave u evidenciju i utvrđivanja prava na materijalno osiguranje za vrijeme nezaposlenosti.

Prosječno vrijeme korištenja novčane naknade je devet mjeseci, a visina te naknade je cca. 332,00 KM, odnosno 40% prosječne plaće isplaćene u F BiH u prethodnoj godini.

Pravo na zdravstveno osiguranje ostvarilo je prosječno mjesečno 24.658 osoba.

Pravo na uplatu doprinosa za penzijsko i invalidsko osiguranje stiču, u skladu sa članom 31. Zakona o posredovanju i socijalnoj sigurnosti nezaposlenih osoba, imaju one nezaposlene osoba kojima nedostaje do tri godine staža osiguranja kako bi ostvarile pravo na penziju. U izvještajnom periodu je za 70 osoba uplaćen doprinos za penzijsko i invalidsko osiguranje, čime su ispunjeni uslovi za njihov odlazak u penziju i brisanje iz evidencije nezaposlenih osoba.

I dalje veliki problem za Službu predstavlja primjena Zakona o pravima demobilisanih boraca i članova njihovih porodica (iako je taj Zakon prestao važiti 30.04.2010. ostale su obaveze utvrđene prema njemu). U skladu sa izdanim rješenjima o pravu na novčanu naknadu na osnovu učestvovanja u odbrani BiH, Služba je izvršila uplate za sve mjesece za koje je bila u obavezi. Međutim, veliki broj korisnika te naknade je u periodu 2009.god-2013.god. podnio prijedloge za prinudno izvršenje, a nadležni sudovi u Mostaru (Općinski i Kantonalni) odobrili su predloge za izvršenja, tako da je osnovni dug prema demobilisanim borcima uvećan za sudske troškove i troškove advokata, kao i za razlike tih naknada, koje je prema stajalištu navedenih sudova trebalo usklađivati sa prosječnom plaćom u F BiH u prethodnoj godini. Ovaj problem datira još od 2009. godine kada su počela pristizati prva rješenja o izvršenju i on je postojao sve veći.

Tokom drugog polugodišta 2013.god. znatno je porastao broj korisnika ove vrste naknade koji zahtijevaju isplate razlika novčane naknade putem suda, pa je u jednom momentu bila ugrožena i cjelokupna djelatnost Službe. Ustavni sud Bosne i Hercegovine je, nakon upućene apelacije, u julu 2013. godine donio Privremenu mjeru kojom je obustavio izvršenja Rješenja o izvršenju (koji je bio predmet apelacije) u dijelu koji se tiče prava na usklađivanje mjesečnog iznosa naknade sa prosječnom plaćom isplaćenom u F BiH u prethodnoj godini, do konačne odluke Vrhovnog suda F BiH, što su uglavnom prihvatili nadležni sudovi. Ilustracije radi, potencijalni broj korisnika prava na novčanu naknadu koji bi svoje pravo putem suda mogli ostvariti je 9.363. Do kraja izvještajnog perioda je u Službu primljeno i registrovano 5.766 rješenja za prinudno izvršenje, a izvršeno je 4.805 (od tog broja 150 prinudnih izvršenja je bilo u 2014. godini). Važno je napomenuti da i u ovakvim slučajevima sudska praksa nije ujednačena tako da su i tokom 2014. godine u Službu stizala rješenja o izvršenju. Opća je konstatacija da ovaj problem, što se tiče Službe za zapošljavanje HNŽ/HNK, još uvijek nije riješen, jer još uvijek, istina znatno manje, određeni broj demobilisanih boraca, putem svojih punomoćnika, podnosi zahtjeve za izdavanje rješenja o usklađivanju visine novčane naknade sa prosječnom plaćom u F BiH u prethodnoj

godini. Sve je zahtjeve Služba, kao prvostepeni organ, odbila. Isto je u drugom stepenu uradio i Federalni zavod za zapošljavanje i trenutno oko 460 demobilisanih boraca vodi upravni spor kod Kantonalnog suda u Mostaru. Krajem 2014. godine, Kantonalni sud u Mostaru je donio nekoliko presuda kojim je u upravnoj stvari odbio tužbe demobilisanih boraca da im se utvrdi pravo na usklađivanje novčane naknade sa prosjekom plaće u F BiH u prethodnoj godini. Očekujemo da se ova praksa nastavi. Još jednom naglašavamo da sa ovim presudama ovaj problem nije riješen. Punomoćnici demobilisanih boraca već su podnijeli zahtjeve Vrhovnom sudu FBiH za vanredno preispitivanje presuda Kantonalnog suda u Mostaru. Postoji bojazan da je to tek uvod u dalje duge i skupe sudske sporove parnične postupke.

Pored finansijskih teškoća, tu su i druga administrativna opterećenja (ulaganje žalbi, prigovora na rješenja o izvršenju, opomena i dr. razne prepiske sa sudom i advokatima), koja onemogućavaju da Služba vrši svoju osnovnu zadaću, a to je aktivna politika zapošljavanja.

3. Kadrovi i opremljenost prostora

Krajem decembra 2014. godine Služba je imala 77 zaposlenih djelatnika^{*}, i to 34 djelatnika visoke stručne spreme, 22 djelatnika više stručne spreme, jedan djelatnik je VKV radnik, 17 djelatnika ima srednju stručnu spremu i tri su NK radnici. Bitno je napomenuti da je u sklopu Programa konkurentnosti na tržištu rada-Prvo radno iskustvo, koji finansira Federalni zavod za zapošljavanje, u biroe Službe primljeno 10 pripravnika na određeno vrijeme radi sticanja prvog radnog iskustva. Od tog broja pet je pripravnika sa VII stupnjem obrazovanja i njihovo osposobljavanje traje 12 mjeseci, odnosno do mjeseca marta 2014. godine. U Službi su trenutno zaposlena dva pripravnika na određeno vrijeme radi osposobljavanja za samostalan rad u struci.

Matična evidencije zaposlenih u Službi vodi se u skladu sa Zakonom o matičnoj evidenciji osiguranika, a od novembra 2013. se koristi nova aplikacija koja omogućava dostupnost svih podataka vezanih za kvalifikacionu, spolnu i starosnu strukturu, te podatke o ukupnom radnom stažu, radnom mjestu i sl.

Središnja služba i biroi su smješteni u prostorima koji su u njenom posjedu i stvarnom vlasništvu. Veliki problem predstavljala je uknjižba poslovne zgrade u Mostaru, koju Služba nesmetano koristi još od 1978. godine na osnovu Ugovora o zamjeni nekretnina. Odmah nakon stupanja na snagu novog Zakona o građenju, Služba je preduzela sve aktivnosti potrebne za uknjižbu, dobila je upotrebnu dozvolu i slijedi upis u zemljišne knjige. U narednom periodu slične aktivnosti će se preduzeti i za uknjižbu ostalih prostora u kojim su smještene podružnice-biroi.

---

*

TABELA12. –Zaposleni radnici u Službi za zapošljavanje HNŽ/K – po kvalifikacionoj strukturi na dan 31.12. 2014. g

Tokom 2014. godine, izvršena je rekonstrukcija krova poslovne zgrade Službe za zapošljavanje u Mostaru, za što su predviđena sredstva Finansijskim planom Službe, proveden tender i zaključen ugovor o izvođenju radova u skladu sa Zakonom o javnim nabavkama. Krajem godine, također je, nakon provedenog tendera, nastavljena daljnja rekonstrukcija poslovne zgrade izmjenom otvora (vrata, prozori i staklene stjenke) i izradom termo fasade.

Osigurana je tehnička zaštita – video nadzor Središnje službe i svih poslovnih prostorija u biroima, kao i fizička zaštita Središnje službe (u kojoj je smještena Podružnica-biro Mostar – Odjeljenje 1). Izbor najpovoljnijeg ponuđača i zaključenje ugovora o tehničkoj i fizičkoj zaštiti objekata i imovine proveden je u skladu sa Zakonom o javnim nabavkama.

Proveden je tender i izvršen izbor, također u skladu sa Zakonom o javnim nabavkama, najpovoljnijeg ponuđača za održavanje sistema pojedinačnog evidentiranja nazočnosti na poslu zaposlenika, sustav VPN veza, nabavke i održavanja računarske opreme, vršenje usluga štampanja glasila Službe, nabavka kancelarijskog materijala i sitnog inventara, usluge kolektivnog osiguranja zaposlenika, osiguranja imovine i opreme u vlasništvu Službe.

Tokom prvog polugodišta 2014. godine završen je posao, započeo krajem 2013. godine, oko izbora najpovoljnijeg ponuđača za pružanje usluga instaliranja i održavanja softvera kojim se uređuje savremena evidencija svih nezaposlenih osoba na nivou Hercegovačko-neretvanskog kantona. Program je u fazi testiranja i korigovanja uočenih grašaka u cilju poboljšanja kvalitete tog programa.

Na osnovu tog programa biće omogućena izrada rješenja o utvrđivanju prava na novčanu naknadu i rješenja o uplati doprinosa za penzijsko i invalidsko osiguranje nezaposlenih osoba u elektronskoj formi.

4. Pravni i opći poslovi

Tokom izvještajnog perioda u Sektoru za pravne, kadrovske i opće poslove urađeni u svi tekući poslovi u vezi izrade tendera, izrade pravilnika, ugovora, odluka, tumačenje propisa, odgovora na tužbe, zastupanja pred sudovima, prigovora na prijedloge za izvršenja, izdvajanja raznih uvjerenja i sl. te poslovi zavođenja prispjele pošte (2.247 predmeta) i dostave iste nadležnim referentima na rješavanje, a potom arhiviranja iste, poslovi kucanja i distribucije raznih materijala i sl.

U skladu sa Finansijskim planom Službe za 2014. godinu, Planu javnih nabavki i Odluci o nabavci roba, usluga i radova za 2014. godinu obavljani su svi stručno – administrativni poslovi vezani za nabavku roba, vršenje usluga i izvođenje građevinskih radova (sačinjavanje obavijesti o nabavci, objava, prikupljanje ponuda, selekcija i odabir najpovoljnijeg ponuđača, sačinjavanje zapisnika, izvještaja o radu povjerenstava, davanje preporuka i zaključenje ugovora, obavijest Agenciji za javne nabavke BiH).

Sve nabavke u Službi obavljene su u skladu sa Zakonom o javnim nabavkama BiH, Finansijskom planu Službe i Planu javnih nabavki koji je usvojio Upravni odbor Službe.

Vršeno je redovno održavanje objekata i opreme u skladu sa potrebama i raspoloživim sredstvima.

VI - MATERIJALNO-FINANSIJSKO POSLOVANJE

Ukupni prihodi i primici ostvareni u periodu I-XII/2014 iznose 12.684.162,00 KM. Sastoje se od: poreznih prihoda u iznosu od 10.058.484,00 KM, neporeznih prihoda u iznosu od 260.988,00 KM, primljenih otplata danih zajmova u iznosu od 13.578,00 KM i primitaka iz Federalnog zavoda za zapošljavanje u iznosu od 2.351.112,00 KM. 79,30% ukupnih prihoda i primitaka čine porezni prihodi, tj. prihodi od doprinosa za osiguranje od nezaposlenosti koji obveznici uplaćuju po stopi od 2% na bruto plaće. 70 % obračunatog doprinosa obveznik uplaćuje na račun Kantonalne službe za zapošljavanje, a 30 % na račun Federalnog zavoda za zapošljavanje.

Neporezni prihodi odnose se na prihode od kamata, prihode od usluga građanima i ostale neplanirane prihode. Primici se odnose na: primitke za podsticaj zapošljavanja u iznosu od 179.959,00 KM i primitke za materijalno osiguranje nezaposlenih osoba u iznosu od 2.171.153,00 KM. Primici za podsticaj zapošljavanja odnose se na realizovana sredstva po zaključenim ugovorima u 2013. godini za zapošljavanje pripravnika i program SSNESP iz 2013. i 2014. godine (Projekt podrške mrežama socijalne sigurnosti i zapošljavanja) koje finansira Federalni zavod za zapošljavanje i PIU SESER (Jedinica za implementaciju socioekonomske podrške, obuke i zapošljavanja). Primici za materijalno osiguranje nezaposlenih osoba odnose se na nedostajuća sredstva za materijalno osiguranje nezaposlenih osoba.

Struktura prihoda i primitaka

Red. broj	O p i s	Iznos (KM)	%
1.	<i>Prihodi od poreza</i>	10.058.484.	79,30
2.	<i>Neporezni prihodi</i>	260.988.	2,05
3.	<i>Primljene otplate datih zajmova</i>	13.578.	0,12
4.	<i>Primici</i>	2.351.112.	18,53
	Ukupno:	12.684.162.	100,00

Ukupni rashodi i izdaci iznose 12.684.162,00 KM. Sastoje se od izdataka za: plaće i naknade troškova zaposlenim, doprinose poslodavcu i ostale poreze i doprinose, materijal i usluge, tekuće grantove pojedincima na osnovu materijalno socijalne sigurnosti nezaposlenih osoba, ostale grantove, izdatke za finansiranje zapošljavanja i nabavku stalnih sredstava.

U ukupnim rashodima i izdacima, izdaci za materijalno osiguranje nezaposlenih osoba i aktivnu politiku zapošljavanja iznose 65% ukupnih rashoda i izdataka, a ostali rashodi i izdaci 35%. Služba nedostajuća sredstva potražuje svaki mjesec iz Federalnog zavoda za zapošljavanje. Iznos potraživanih sredstava ovisi od ostvarenih prihoda i rashoda u tekućem mjesecu.

Struktura rashoda i izdataka

Red. broj	Opis	Iznos KM	%
1.	<i>Plaće i naknade zaposlenima</i>	2.796.902.	22,05
2.	<i>Doprinosi na teret poslodavca</i>	242.490.	1,92
3.	<i>Izdaci za materijal i usluge</i>	985.368.	7,77
4.	<i>Materijalno osiguranje nezaposlenih osoba</i>	8.065.963.	63,59
5.	<i>Podsticaj zapošljavanja</i>	172.369.	1,36
6.	<i>Kapitalni izdaci</i>	391.870.	3,08
7.	<i>Ostali izdaci</i>	29.200.	0,23
	Ukupno:	12.684.162.	100,00

Izdaci za materijalno osiguranje nezaposlenih osoba iznose 8.065.963,00 KM, a sastoje se od izdataka za novčane naknade po osnovu radnog odnosa u iznosu od 4.847.119,00 KM za 1.132 korisnika prosječno mjesečno, izdataka za razlike novčanih naknada za demobilisane borce u iznosu od 770.956,00 KM, izdataka za zdravstveno osiguranje u iznosu od 2.257.717,00 KM za 24.658 korisnika prosječno mjesečno i izdataka za dokup staža za nezaposlene osobe koje ispunjavaju uslove za dokup staža u iznosu od 190.170,00 KM za 70 osoba.

Izdaci za razlike novčanih naknada za demobilisane borce odnose se na ukalkulisane obaveze u iznosu od 770.000,00 KM prema planiranim sredstvima, a na osnovu obračunatih razlika novčanih naknada. Iznos od 956,00 KM odnosi se na razlike isplaćene u 2014. godini. Isplate razlika su počele krajem 2010. godine jer je Sud zauzeo stajalište da je Služba bila u obavezi uskladiti iznose novčanih naknada demobilisanim borcima sa prosječnom plaćom u F BiH u prethodnoj godini. To nije nimalo zanemariv iznos ako znamo da je pravo na novčanu naknadu demobilisanim borcima trajalo od jedne do tri godine, obračunate razlike koje se kreću od 1,00 KM do 809,20 KM ovisno za koji period se obračunava razlika, broj korisnika novčanih naknada od 9.363 i sudske i advokatske troškove koji po svakom tužbenom zahtjevu iznose oko 400,00 KM. Sa problemom isplate razlika novčanih naknada i troškovima sudskog postupka upoznat je Federalni zavod za zapošljavanje. Služba je uradila detaljnu informaciju o obračunatim razlikama i troškovima sudskih izvršenja i došla do sljedećih pokazatelja: u Službi za zapošljavanje HNŽ/K registrovana su 9.363 korisnika prava na novčanu naknadu na osnovu učestvovanja u odbrani BiH. Usklađivanje visine novčane naknade sa prosjekom plaće u F BiH u prethodnoj godini iznosi 3.628.971,00 KM. Ukoliko bi svi korisnici sudskim putem ostvarili pravo na isplatu razlika novčanih naknada, to bi Službu stajalo 7.745.599,00 KM, jer bi za sudske, advokatske i troškove banke bilo potrebno izdvojiti iznos od još 4.086.628,00 KM (u prosjeku 400,00 KM po svakom izvršenju). Rad Službe i obavljanje redovnih aktivnosti je bilo ozbiljno ugroženo do privremene obustave isplata razlika novčanih naknada.

Do 31.12.2014. godine isplaćene su razlike novčanih naknada u iznosu od 1.675.819,00 KM i troškovi izvršenja u iznosu od 1.354.135,00 KM što ukupno iznosi 3.029.954,00 KM .

Preduzeto je niz aktivnosti u pravcu da se obustave svi izvršni postupci odnosno da se odbiju tužbeni zahtjevi tražitelja izvršenja da im se dozvoli isplata novčane naknade na ime usaglašavanja iste sa prosječnom plaćom u F BiH u prethodnoj godini. Donesena je Odluka o privremenoj mjeri zabrane usklađivanja mjesečnog iznosa naknade sa prosječnom plaćom u F BiH dok Ustavni sud ne ispita dopustivost, odnosno meritum apelacije.

Ukoliko se ne donese konačna obustava izvršenja sudskih rješenja, Službu očekuju troškovi u iznosu od 568.711,00 KM po rješenjima koja su dostavljena u Službu, od čega se na razlike novčanih naknada odnosi 290.893,00 KM i troškove izvršenja 277.817,00 KM. Obaveze za obračunate razlike novčanih naknada za koje nisu stigla rješenja u Službu iznose 1.389.850,00 KM za 3.231 korisnika novčane naknade, a troškovi izvršenja oko 1.292.400,00 KM. Znači ukupne obaveze za neisplaćene razlike novčanih naknada iznose 3.250.961,00 KM. Dio obaveza je ukalkulisan – rezervisan u 2014. godini u skladu sa planiranim sredstvima (1.025.000,00 KM).

Novčane naknade iz radnog odnosa veće su u odnosu na isti period prethodne godine za 9,17%, izdaci za zdravstveno osiguranje za nezaposlene osobe veći su za 5,68% i izdaci za dokup staža za nezaposlene osobe veći su za 35,61%.

Plaće i naknade troškova zaposlenim iznose 2.796.902,00 KM, od čega bruto plaće iznose 2.309.432,00 KM.

Broj zaposlenih osoba na dan 31.12.2014. godine je 77 osoba.

Doprinosi poslodavca i ostali doprinosi iznose 242.490,00 KM, a odnose se na zakonom propisane doprinose.

Izdaci za materijal i usluge iznose 985.368,00 KM. Odnose se na nabavku materijala i usluge nastale obavljanjem djelatnosti Službe. Za sudske i advokatske troškove ukalkulisane su obaveze u iznosu od 255.000,00 KM, a na osnovu obračunatih neisplaćenih razlika novčanih naknada. To je samo dio troškova u skladu sa planiranim sredstvima. Troškovi su znatno veći ukoliko dođe do isplate svih razlika novčanih naknada.

Za podsticaj zapošljavanja utrošena su sredstva u iznosu od 172.369,00 KM. Odnose se na programe zapošljavanja prema zaključenim ugovorima u 2013. godini i SSNESP programe iz 2013. i 2014. godine.

Tekući grantovi iznose 29.200,00 KM, a odnose se na potpore pojedincima i neprofitnim organizacijama.

Sredstva planirana za kapitalne izdatke utrošena su u iznosu od 391.870,00 KM za nabavku opreme, rekonstrukciju i održavanje poslovnih prostora, u skladu sa planom javnih nabavki u 2014. godini.

Ukupni prihodi i primici iznose 98,41% planiranih radi više planiranih primitaka iz Federalnog zavoda za zapošljavanje tj. nedostajućih sredstava za materijalno

osiguranje nezaposlenih osoba koja nisu bila potrebna radi povećane uplate doprinosa u decembru u odnosu na planirana sredstva.

Prihodi i primici, te rashodi i izdaci su uravnoteženi uplatom nedostajućih sredstava iz Federalnog zavoda za zapošljavanje za materijalno osiguranje nezaposlenih osoba, te nema odstupanja prihoda i primitaka od rashoda i izdataka.

Prihodi i primici, te rashodi i izdaci čine 98,41% planiranih, a u odnosu na prethodnu godinu manji su za 5,60%.

Pregled prihoda i primitaka, rashoda i izdataka planiranih i ostvarenih u periodu od 01.01.2014. – 31.12.2014.

- KM -

Red. Broj	O p i s	Ecc. kod	Finansijski plan za 2014. godinu sa izmjenama i dopunama	Ostvareni iznos u izvještajnom periodu	Ostvareni iznos u istom periodu prethodne godine	Indeks 5/4	Indeks 5/6
<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4</i>	<i>5</i>	<i>6</i>	<i>7</i>	<i>8</i>
I	Prihodi i primici (1 + 2 + 3 + 4)	700 000	12.888.507.	12.684.162.	13.437.272.	98,41	94,39
1.	Prihodi od poreza	710 000	9.776.493.	10.058.484.	9.342.466.	102,68	107,66
2.	Neporezni prihodi	720 000	256.825.	260.988.	71.863.	101,62	363,17
3.	Primici	732 000	2.840.249.	2.351.112.	4.008.532.	82,78	58,65
4.	Primljene otplate datih zajmova	813 000	14.940.	13.578.	14.411.	90,88	94,22
II	Rashodi i izdaci (1+2+3+4+5+6+7)	600 000	12.888.507.	12.684.162.	13.437.272.	98,41	94,40
1.	Bruto plaće i naknade zaposlenima	611 000	2.800.771.	2.796.902.	2.741.070.	99,86	102,03
2.	Doprinosi poslodavca i ostali doprinosi	612 000	242.567.	242.490.	243.737.	99,97	99,48
3.	Izdaci za materijal i usluge	613 000	1.012.807.	985.368.	1.792.590.	97,29	54,97
4.	Materijalno osiguranje nezaposlenih osoba	614 200	8.183.983.	8.065.963.	8.095.460.	98,56	99,64
5.	Finansiranje zapošljavanja	614 400 614 500	222.379.	172.369.	442.927.	77,51	34,60
6.	Ostali grantovi	614 300	30.000.	29.200.	29.500.	97,33	98,98
7.	Kapitalni izdaci	821 000	396.000.	391.870.	91.988.	98,96	426,00
III	Višak (+) manjak (-) prihoda nad rashodima		0	0	0	0	0